

Nazwa projektu Projekt ustawy o zmianie ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej oraz niektórych innych ustaw. Ministerstwo wiodące i ministerstwa współpracujące Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej Osoba odpowiedzialna za projekt w randze Ministra, Sekretarza Stanu lub Podsekretarza Stanu Pani Aleksandra Gajewska – Sekretarz Stanu w Ministerstwie Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej; Kontakt do opiekuna merytorycznego projektu Pan Michał Guć – Zastępca Dyrektora Departamentu Demografii w Ministerstwie Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej +48 538 117 490 michal.guc@mrpips.gov.pl	Data sporządzenia 20.03.2026 r. Źródło: Inicjatywa własna Nr w wykazie prac UD 354
--	--

OCENA SKUTKÓW REGULACJI

1. Jaki problem jest rozwiązywany?

System wspierania rodziny, pieczy zastępczej i adopcji wymaga zasadniczej i pilnej reformy. Wyzwaniami stojącymi przed tym systemem są w szczególności:

- 1. Niewystarczająca liczba miejsc w pieczy zastępczej – bardzo duża liczba dzieci wymagających zabezpieczenia.**

Aktualnie około 1800 dzieci czeka na zrealizowanie wydanego już postanowienia sądowego o umieszczeniu ich w pieczy zastępczej. Około 1400 z nich przebywa nadal w rodzinach biologicznych, gdzie ich zdrowie i życie może być zagrożone. Umieszczenie dziecka w pieczy zastępczej jest bowiem ostatecznością. Kodeks rodzinny i opiekuńczy stanowi wprost, że umieszczenie dziecka w pieczy zastępczej może nastąpić jedynie wówczas, gdy uprzednio stosowane inne środki, nie doprowadziły do usunięcia stanu zagrożenia dobra dziecka, chyba że konieczność niezwłocznego zapewnienia dziecku pieczy zastępczej wynika z poważnego zagrożenia dobra dziecka, w szczególności zagrożenia jego życia lub zdrowia. Dodatkowo w regulacjach kodeksowych wskazano wprost, że umieszczenie dziecka w pieczy zastępczej wbrew woli rodziców wyłącznie z powodu ubóstwa nie jest dopuszczalne. Jeśli zatem sąd zdecydował się na umieszczenie dziecka w pieczy zastępczej to oznacza to, że inne instrumenty albo nie zadziałały, albo konieczność niezwłocznego zapewnienia dziecku pieczy zastępczej wynika z poważnego zagrożenia jego dobra, w szczególności zagrożenia jego życia lub zdrowia. Sytuacja ta wymaga zatem pilnego podjęcia działań legislacyjnych, modyfikujących system i zwiększających jego wydolność. W wielu sytuacjach umieszczenie dziecka w pieczy zastępczej jest efektem niewystarczających, nieodpowiednio dopasowanych lub zbyt późno wdrożonych narzędzi wsparcia rodzin wychowujących dzieci. Efektem nieskutecznych mechanizmów w tym obszarze jest także niezadowalająca liczba tzw. reintegracji – czyli bezpiecznych powrotów dzieci do rodzin biologicznych (954 w 2024 r.) oraz duża liczba tzw. ponownych umieszczeń w pieczy zastępczej. W 2024 r. do pieczy zastępczej z rodzin naturalnych napłynęło 14 355 małoletnich. W stosunku do 2023 r. liczba ta spadła o 4% jednak nadal jest bardzo wysoka. Nie jest ona równoważona przez odpływy z pieczy zastępczej (reintegracje, adopcje, usamodzielnienia). W związku z powyższym łączna liczba dzieci w pieczy zastępczej 31 grudnia 2024, wzrosła w stosunku do stanu z 31 grudnia 2023 o 1827 dzieci i wyniosła 77 730 dzieci. Do liczby tej należy dodać ok. 1800 dzieci, co do których sądy orzekły konieczność zabezpieczenia w pieczy, ale wyroki te nie zostały wykonane. Podwyższa to liczbę dzieci w pieczy zastępczej realnie do 79.530. Oznacza to, że obecnie około 1% ogółu dzieci w Polsce przebywa w pieczy zastępczej. Proponowane rozwiązania wzmacniają funkcje profilaktyki – pracy z rodziną, której rezultatem ma być rozwiązywanie kryzysów na wczesnym ich etapie, a co za tym idzie ograniczenie sytuacji, w których sądy muszą stosować najdalej idącą formę zapewnienia bezpieczeństwa małoletnich, jaką jest umieszczenie dzieci w pieczy zastępczej.
- 2. Niewystarczająca liczba kandydatów do pełnienia funkcji rodzin zastępczych i prowadzenia rodzinnych domów dziecka oraz rezygnowanie z pełnienia funkcji przez działające obecnie rodziny zastępcze i prowadzących rodzinne domy dziecka.**

Sytuacja jest pod tym względem zróżnicowana w zależności od powiatu, którego zadaniem własnym jest organizacja pieczy zastępczej. W części powiatów występują niestety negatywne zjawiska lub brak wystarczającej dbałości o pozyskiwanie i wspieranie rodzin zastępczych. Negatywne czynniki to przede wszystkim:

- 1) brak zrozumienia przewagi pieczy rodzinnej nad instytucjonalną, w szczególności krzywdy, jaką pobyt w instytucji wyrządza dzieciom poprzez brak możliwości zbudowania modelu przywiązania opartego na trwałej relacji ze stałym opiekunem;
 - 2) obawa rodzin przed pozostaniem bez wsparcia/zbyt małym wsparciem potrzebnym w związku ze szczególnymi potrzebami, stanem zdrowia i traumami dzieci, którymi się opiekują;
 - 3) złe warunki zatrudnienia, tj. czasowy charakter umowy, brak perspektyw rozwoju, brak możliwości skorzystania z urlopu czy też możliwości realnego wytchnienia, z uwagi na niewystarczającą liczbę rodzin pomocowych;
 - 4) pozostawianie bez wsparcia w zakresie bardzo trudnej współpracy z rodzicami biologicznymi dzieci pozostających pod ich opieką;
 - 5) trudności w realizacji indywidualnego, empatycznego podejścia do potrzeb poszczególnych rodzin przez część organizatorów rodzinnej pieczy zastępczej działających w strukturach administracji publicznej.
3. **Bardzo niski odsetek udziału zawodowych form opieki, w ogólnej liczbie miejsc w rodzinnej pieczy zastępczej i pieczy zastępczej jako całości.**
- W 2024 r. jedynie bowiem 9% rodzinnych form pieczy zastępczej stanowiły rodziny zastępcze zawodowe i rodzinne domy dziecka. Oznacza to zatem, że system rodzinnej pieczy zastępczej opiera się w dominującej części o rodziny zastępcze spokrewnione i niezawodowe, czyli nieotrzymujące z tego tytułu wynagrodzenia. Bazowanie na tej formule, jest korzystne finansowo dla samorządów, rodzi jednak poważne ryzyko braku stabilności całego systemu. Konieczne jest stopniowe zapewnianie wzrostu poziomu uzawodowienia pieczy zastępczej. Obowiązujące obecnie zasady zatrudniania rodzin zastępczych przyczyniają się do tej niekorzystnej sytuacji. Oferowane zasady zatrudnienia są niekorzystne dla rodzin zastępczych (zatrudnienie na umowy cywilnoprawne na czas określony skutkuje brakiem poczucia stabilności wśród zawodowych rodzin zastępczych), bardzo niskie wynagrodzenia (określone ustawowo wynagrodzenie minimalne dla rodziny zastępczej jest niższe niż płaca minimalna) demotywują kandydatów do traktowania rodzicielstwa zastępczego jako ścieżki rozwoju zawodowego. Ponadto powiaty szukając oszczędności świadomie ograniczają zawodowe rodzicielstwo zastępcze – ustanawiając w uchwałach niskie limity rodzin zawodowych, odmawiając podpisywania umów z rodzinami zawodowymi. W całym 2024 roku w Polsce powstały zaledwie 127 rodziny zastępcze zawodowe i 73 rodzinne domy dziecka, czyli 200 nowych form na 380 powiatów.
4. **Niekorzystne rozwiązania w zakresie opieki nad dorosłymi wychowankami pieczy zastępczej.**
- Aktualnie osoby legitymujące się orzeczeniem o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności mogą przebywać w pieczy zastępczej do ukończenia 25 roku życia. Potem, w wielu sytuacjach okazuje się, że system nie jest w stanie zagwarantować im, adekwatnych do ich potrzeb, form wsparcia i są one umieszczane są w instytucjach zajmujących się opieką nad osobami z niepełnosprawnością. Rozwiązanie to bardzo niekorzystnie wpływa na poczucie bezpieczeństwa takich osób, które szczególnie w przypadku wieloletniego pobytu w rodzinnej pieczy zastępczej, pozostają w bardzo bliskiej relacji ze swoimi dotychczasowymi opiekunami, a miejsce swojego pobytu traktują jako swój dom. Obecne rozwiązania prowadzą do wykorzystywania rodziców zastępczych, czy też prowadzących rodzinne domy dziecka, którzy nie chcąc dopuścić do traumatyzacji swojego podopiecznego związanej z przeniesieniem go do zupełnie obcej dla niego instytucji, często decydują się na kontynuowanie nad nim opieki z własnej inicjatywy, przejmując na siebie niejako wszystkie obowiązki i koszty jakie są z tym związane. Jednocześnie takie rozwiązanie oznacza brak kontroli władz publicznych nad sposobem sprawowania opieki nad osobą niesamodzielną.
5. **Stagnacja procesu deinstytucjonalizacji.**
- Od 2019 r. wskaźnik deinstytucjonalizacji (liczba dzieci w formach rodzinnych w stosunku do ogółu liczby dzieci w pieczy zastępczej) utrzymuje się na poziomie 77%. De facto wskaźnik ten jest niższy ponieważ uwzględnia dzieci faktycznie umieszczone w pieczy zastępczej. Dodanie do ogólnej liczby dzieci tych w stosunku do których zapadły orzeczenia, ale nie zostały umieszczone w pieczy zastępczej, przy braku rodzin zastępczych oznaczałoby dalsze obniżenie wskaźnika. Zapewnienie zastępczego środowiska rodzinnego dzieciom w sytuacji konieczności umieszczenia ich w pieczy zastępczej jest bardzo istotne z punktu widzenia ich dobra, prawidłowości procesu wychowawczego oraz nawiązywania więzi. Jest to także efektywniejsza ekonomicznie forma wsparcia. Przeciętny miesięczny koszt utrzymania dziecka w rodzinnych formach pieczy zastępczej w 2024 r. wyniósł bowiem 1 940 zł na miesiąc, natomiast w przypadku pieczy instytucjonalnej było to 9 236 zł. Wzrost liczby miejsc w pieczy rodzinnej, stanowi więc w zakresie finansów samorządowych poważny zasób, pozwalający na ograniczenie kosztów realizacji zadania publicznego. Warunkiem jest jednak przekroczenie bariery, jaką jest dziś pro-instytucjonalne podejście części organizatorów do rodzicielstwa zastępczego.
6. **Usamodzielnienia wychowanków pieczy.**
- Obecnie usamodzielnienie wychowanków jest często ukierunkowane na proces wypłaty świadczeń, a nie na efekt końcowy, którym powinno być osiągnięcie samodzielności przez młodych dorosłych,

opuszczających pieczę zastępczą. W rezultacie świadczenia wypłacane przez powiaty nie zawsze przekładają się na realne usamodzielnienie wychowanków. Osoby pełnoletnie przebywające w pieczy zastępczej niechętnie rozpoczynają samodzielne życie lub też w wielu sytuacjach powtarzają wzorce wyniesione z rodzin biologicznych, co powoduje że ich dzieci nierzadko trafiają do pieczy zastępczej. Brak jest obecnie w systemie narzędzi ewaluacji skuteczności podejmowanych działań. Jednak dostępne studia przypadków i analizy jakościowe potwierdzają zjawisko „zamkniętego kręgu” – powtarzania przez wielu wychowanków pieczy zastępczej scenariusza życiowego ich rodziców.

7. Spadająca liczba adopcji.

Według danych statystycznych resortu sprawiedliwości w 2024 r. przysposobiono 2.471 małoletnich. W porównaniu do roku 2012, kiedy to ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2025 r. poz. 49), zwana dalej „UWRiSPZ”, weszła w życie, liczba przysposobionych dzieci spadła o blisko 30%, co oznacza, że ok. 1.000 dzieci rocznie mniej znajduje rodziców. Oznacza, to zwiększanie się corocznie niedoboru liczby miejsc w pieczy zastępczej, który nie jest pokrywany w wyniku wysiłku podejmowanego przez powiaty. Głównymi czynnikami ograniczania liczby adopcji są zmiany kulturowe zachodzące w Polsce, których wyrazem jest również kryzys demograficzny. Zwiększa się liczba osób, które nie decydują się na zakładania rodziny, posiadania dzieci – co przekłada się również na ograniczenie liczby chętnych do przysposobienia. Drugim istotnym czynnikiem, który wpływa na zmniejszenie liczby przysposobień jest postęp wiedzy medycznej oraz zwiększenie dostępności procedur wspierających zajście w ciążę. Trzecim czynnikiem jest drastyczny spadek liczby adopcji zagranicznych. W 2013 roku osoby zamieszkałe zagranicą adoptowały 312 dzieci. W kolejnych latach liczba ta spadała, zaś w wyniku decyzji rządu z 2017 roku, zaniechano ich realizacji niemal całkowicie.

Sytuacja w pieczy zastępczej jest zróżnicowana w zależności od powiatu. Według posiadanych przez MRPiPS danych na koniec 2024 roku, na 380 powiatów, 206 posiadało zaległości w umieszczeniu dzieci w pieczy zastępczej. Jednak analiza sytuacji w poszczególnych samorządach, pokazuje, że kryzys dotyczy wszystkich samorządów. Wszystkie opisane elementy kryzysu w pieczy zastępczej są wspólne dla całego sektora samorządowego. W powiatach, które nie mają zaległości w realizacji umieszczeń dzieci w pieczy, występuje zjawisko nadmiernego obciążenia rodzin zastępczych oraz placówek opiekuńczo-wychowawczych. W średniookresowej perspektywie grozi wypaleniem zawodowym oraz ryzykiem rozwiązywania rodzin, co jeszcze bardziej pogłębi kryzys i będzie wtórnie traumatyzowało znajdujące się w pieczy zastępczej dzieci.

Skalę niewykonanych postanowień o umieszczeniu dzieci w pieczy zastępczej w podziale na województwa pokazuje tabela (stan na 30.06.2025):

Województwo	Liczba dzieci oczekujących na umieszczenie
dolnośląskie	210
kujawsko-pomorskie	180
lubelskie	78
lubuskie	59
łódzkie	47
małopolskie	88
mazowieckie	275
opolskie	34
podkarpackie	24
podlaskie	33
pomorskie	247
śląskie	279
świętokrzyskie	14
warmińsko-mazurskie	61
wielkopolskie	212
zachodniopomorskie	154

Z największymi wyzwaniami w zakresie umieszczeń dzieci w pieczy zastępczej borykają się duże miasta (powiaty grodzkie). Wynika to po części z innych niż na obszarach wiejskich modeli funkcjonowania mieszkańców oraz z dodatkowych potrzeb wynikających z konieczności zabezpieczenia dzieci pozostawionych w szpitalach.

2. Rekomendowane rozwiązanie, w tym planowane narzędzia interwencji, i oczekiwany efekt

Projektowana nowelizacja stanowi odpowiedź na liczne postulaty zgłaszane przez interesariuszy ustawy – samorządy, organizacje pozarządowe, rodziny zastępcze, przedstawicieli pieczy instytucjonalnej, ośrodki adopcyjne, asystentów rodzin. Jej kształt był poprzedzony pogłębioną analizą sytuacji w systemie oraz analizą potrzeb zgłaszanych przez środowiska związane ze wspieraniem rodziny, pieczą zastępczą, usamodzielnianymi, czy też adopcjami.

W związku z powyższym, przedmiotowy projekt nowelizacji skupia się w dużej mierze na zmianach dotyczących wspierania rodziny, poprawie sytuacji osób pełnoletnich posiadających orzeczenia o niepełnosprawności, przyspieszeniu tempa deinstytucjonalizacji, tzw. profesjonalizacji rodzinnych form pieczy zastępczej, zwiększeniu efektywności procesu usamodzielnienia oraz zwiększeniu bezpieczeństwa dzieci w procedurach adopcyjnych, w tym w adopcjach zagranicznych.

W projekcie zaproponowano m.in.:

- 1) wprowadzenie możliwości upoważniania szerszego niż dotychczas kręgu osób do wykonywania określonych czynności wskazanych w ustawie, pozostawiając w tym zakresie większą dowolność podmiotowi, do którego zadań dana czynność należy – dotychczasowe zapisy UWRiSPZ w sposób nieuzasadniony ingerują w organizację pracy samorządów, co zostało poprawione w proponowanej nowelizacji, pozostawiając organom JST decyzje dotyczące udzielania pełnomocnictw;
- 2) zmianę w zakresie kwalifikacji określonych kategorii osób wskazanych w ustawie – asystent rodziny, wychowawca w placówce wsparcia dziennego, koordynator rodzinnej pieczy zastępczej;
- 3) zmianę zasad obejmowania rodzin wsparciem asystenta rodziny – wprowadzenie mechanizmów, które pozwalają gminom racjonalniej decydować o lokowaniu ograniczonego zasobu, jakim jest praca asystenta rodziny w tych środowiskach, gdzie jego działania mają perspektywę uzyskania pożądanego rezultatu;
- 4) wprowadzenie obowiązku zatrudniania asystenta rodziny w każdej gminie;
- 5) wzmocnienie asystentury rodziny – asystent pełni kluczową rolę w zakresie pracy mającej na celu wsparcie rodzin w kryzysie, a co za tym idzie w profilaktyce. Rozwiązywanie kryzysów na wczesnym etapie jest kluczowym czynnikiem powstrzymującym napływ dzieci do pieczy. Zmiana w zakresie zadań asystenta rodziny poprzez koncentrację na wspieraniu rodziny w kryzysie, przy jednoczesnej rezygnacji z zadań należących do kuratorów sądowych oraz pracowników socjalnych – ukierunkowanie pracy asystenta rodziny na rozwiązywanie kryzysów, które mogłyby skutkować umieszczeniem dzieci w pieczy zastępczej, rezygnacja z zadań, które przynależą do sfery za którą odpowiada pracownik socjalny;
- 6) wprowadzenie możliwości ustanawiania przez powiaty asystentów powrotowych – wprowadzenie możliwości zatrudniania asystentów również przez powiaty, w celu pracy nad reintegracją rodzin. Rozwiązanie, które przetestowało miasto Łódź przyczynia się do znaczącego wzrostu liczby powrotów dzieci z pieczy zastępczej do rodzin biologicznych;
- 7) polepszenie sytuacji zatrudnienia asystentów rodziny i koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej, m.in. dodatkowy urlop wypoczynkowy, dodatek z tytułu wykonywania obowiązków poza miejscem pracy, wprowadzenie stopni awansu zawodowego, zatrudnienie wyłącznie w ramach stosunku pracy – wyrównanie historycznych nierówności wprowadzonych ustawą z dnia 9 czerwca 2011, która w przypadku asystentów rodzin i koordynatorów pieczy zastępczej, ograniczyła uprawnienia, w stosunku do tych które posiadają pracownicy socjalni. Ta sytuacja od lat jest źródłem konfliktów, a także trudności w znalezieniu przez gminy osób, które byłyby gotowe pracować jako asystenci rodzin i koordynatorzy;
- 8) doprecyzowanie przepisów dotyczących opracowywania i kształtu planu pracy z rodziną;
- 9) wprowadzenie zmian w zakresie funkcjonowania placówek wsparcia dziennego, w tym wprowadzenie otwartego katalogu podmiotów, z którymi placówka wsparcia dziennego powinna współpracować, tak aby dziecko mogło otrzymać jak najlepsze wsparcie;
- 10) zmiany w zakresie funkcjonowania rodzin wspierających, w tym możliwość organizowania ich przez podmiot, któremu realizację tego zadania zlecono na podstawie art. 190 UWRiSPZ;
- 11) zmianę zakresu umowy z rodziną wspierającą. Wprowadzenie możliwości określania w umowie kwestii dotyczących wynagrodzenia dla tej rodziny;
- 12) wprowadzenie możliwości objęcia osoby, która przebywała w rodzinie zastępczej niezawodowej, zawodowej lub rodzinnym domu dziecka, ukończyła 25. rok życia, legitymuje się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności i jest niezdolna do samodzielnej egzystencji, opieką tzw. rodziny opiekuńczej, zatrudnianej na podstawie umowy trójstronnej pomiędzy gminą, rodziną zastępczą lub prowadzącym rodzinny dom dziecka, a osobą z niepełnosprawnością lub jej opiekunem – wprowadzenie nowego typu rodziny, która odpowiada na wyzwanie jakim jest zapewnienie opieki wychowankom pieczy zastępczej z poważnymi niepełnosprawnościami. Proponowane w nowelizacji rozwiązanie jest przyjazne dla młodych OzN, zapobiega umieszczaniu ich w domach pomocy społecznej, dając możliwość dalszego funkcjonowania w środowisku, w którym się wychowywały. Ponadto współfinansowanie pobytu podopiecznego w rodzinie opiekuńczej jest z perspektywy gminy tańsze niż umieszczenie w DPS;
- 13) wprowadzenie możliwości łączenia funkcji rodzinnych form pieczy zastępczej z rodzinami opiekuńczymi;
- 14) zwiększenie górnego limitu dzieci w rodzinach zastępczych zawodowych do 4 dzieci – wprowadzenie możliwości zwiększenia liczby miejsc w systemie, połączone z oczekiwaną przez rodziny zastępcze możliwością przejścia z formuły rodziny niezawodowej na zawodową - Wprowadzenie liczby dzieci, jako dodatkowej przesłanki przekształcenia rodzin zastępczych niezawodowych w zawodowe. Przekształcenie następowałoby obligatoryjnie w sytuacjach, gdy jest w nich umieszczona więcej niż trójka dzieci;
- 15) wprowadzenie umowy rodzicielstwa zastępczego zawieranej na czas nieokreślony (z wyjątkiem nowych rodzin, które podlegałyby okresowi próbnemu), jako podstawy pełnienia funkcji rodzin zastępczych zawodowych i prowadzenia

- rodzinnych domów dziecka – z terminem wypowiedzenia umowy nie krótszym niż 3 miesiące – wprowadzenie przepisami nowelizacji, nowego typu umowy, która zbliża charakter zatrudnienia zawodowych rodzin zastępczych i prowadzących rodzinne domy dziecka do umów o pracę;
- 16) zwiększenie wysokości wynagrodzeń dla rodzin zastępczych zawodowych specjalistycznych i prowadzących rodzinne domy dziecka. Zrównanie ich z poziomem wynagrodzeń dla rodzin zastępczych zawodowych pełniących rolę pogotowia rodzinnego - w kontekście wyzwania jakim jest umieszczanie w pieczy dzieci z niepełnosprawnością oraz zapewnienie większej liczby miejsc w pieczy rodzinnej, konieczne jest dowartościowanie wskazanych w nowelizacji form pieczy, w celu pobudzenia ich powstawania, jako odpowiedzi na problemy z którymi boryka się system. Podniesienie wysokości wynagrodzeń rodzin zastępczych zawodowych i prowadzących rodzinne domy dziecka – określone obecną ustawą wynagrodzenia minimalne rodzin zastępczych są nieadekwatne do skali odpowiedzialności i zaangażowania realizujących to zadanie publiczne rodzin. Obecnie obowiązujące wynagrodzenie, które w przypadku rodzin zastępczych jest niższe niż ogólnie obowiązujące wynagrodzenie minimalne za pracę, w wyniku nowelizacji ma wzrosnąć: dla rodzin zastępczych z 4.567 zł do 6.160 zł, dla rodzin zastępczych specjalistycznych i rodzinnych domów dziecka i dla rodzin pełniących funkcję pogotowia z 4.567 zł do 7.260 zł,;
- 17) wprowadzenie corocznej waloryzacji świadczeń, dodatków i wynagrodzeń przyznawanych rodzinom zastępczym i prowadzącym rodzinne domy dziecka, a także pomocy na kontynuowanie nauki, usamodzielnienie czy zagospodarowanie dla osoby usamodzielnianej – zgodnie z obecnie obowiązującymi zasadami waloryzacji, po przekroczeniu skumulowanego wskaźnika wzrostu cen 5%, skutkuje okresowymi spadkami siły nabywczej świadczeń i wynagrodzeń dla rodzin zastępczych. Brak waloryzacji w 2024 roku oznacza dla przeciętnego rodzinnego domu dziecka stratę ok. 8.000 zł rocznie. Sytuacja taka nie powinna mieć miejsca, co jest sanowane w ramach proponowanej nowelizacji;
- 18) w przypadku waloryzacji świadczeń na pokrycie kosztów utrzymania dziecka w rodzinie zastępczej/rodzinnym domu dziecka oraz dodatku na pokrycie zwiększonych kosztów utrzymania dziecka w rodzinie zastępczej lub rodzinnym domu dziecka - wyłączenie przepisów art. 10 i art. 61 § 4 kodeksu postępowania administracyjnego – w związku z przewidywaną coroczną waloryzacją, o której mowa w pkt 17 i koniecznością każdorazowego wydawania decyzji administracyjnych przez powiaty, w celu ograniczenia obciążeń administracyjnych związanych z wydawaniem decyzji, nowelizacja przewiduje uproszczenie procedury;
- 19) wprowadzenie miesięcznego dodatku stażowego za wieloletnie pełnienie funkcji rodziny zastępczej zawodowej lub prowadzenie rodzinnego domu dziecka – realizacja postulatu premiowania rodzin pełniących funkcję od wielu lat jak również zbliżenia zasad zatrudniania rodzin zastępczych do obowiązujących dla pracowników sektora publicznego. Zawarte w nowelizacji rozwiązanie, przewiduje – w momencie wejścia w życie przepisów - 5% dodatek dla rodzin pełniących funkcję 5 lat lub dłużej, oraz wzrost w każdym kolejnym roku o 1% do osiągnięcia 20%;
- 20) wprowadzenie uproszczonej procedury przekształcenia placówki opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego w rodzinny dom dziecka – wprowadzane nowelizacją uprawnienia przewidziane dla rodzinnych domów dziecka, wzbudziły oczekiwanie przyznania analogicznych uprawnień placówkom opiekuńczo-wychowawczym typu rodzinnego. Realizacja tego postulatu nie jest możliwa, ze względu na diametralnie odmienną konstrukcję prawną POW typu rodzinnego. Odpowiedzią na postulat strony społecznej jest możliwość wyboru przez rodzinę pożądanej formy pełnienia funkcji i wprowadzenie uproszczonej procedury przekształcania POW typu rodzinnego w RDD;
- 21) uporządkowanie kwestii właściwości powiatu w zakresie funkcjonowania rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka, w tym w zakresie dotyczącym odpowiednio organizatora rodzinnej pieczy zastępczej, kontroli, o której mowa w art. 38b ust. 1, przyznawania świadczeń i dodatków przysługujących rodzinie zastępczej lub prowadzącemu rodzinny dom dziecka oraz finansowania;
- 22) wprowadzenie nowej zasady dotyczącej właściwości powiatów, w przypadku rodzin niezawodowych – właściwość powiatu, który dokonał kwalifikacji, a nie miejsca zamieszkania – likwidacja merytorycznej niespójności w obowiązujących obecnie przepisach, skutkującą sytuacją, w której za rodzinę niezawodową może odpowiadać powiat, który nie ma z tą rodziną nic wspólnego, gdyż przesądza o tym miejsce zamieszkania, a nie czynniki merytoryczne – dokonanie kwalifikacji;
- 23) wprowadzenie możliwości stosowania nazwy wielodzietna rodzina zastępcza dla rodzinnego domu dziecka – realizacja postulatu części prowadzących RDD, którzy nie chcą by w nazwie prowadzonej przez nich formy pieczy funkcjonowała archaiczna nomenklatura „dom dziecka”. Opcjonalność wyboru wynika z faktu, iż inna grupa prowadzących ten typ pieczy jest zadowolona z obecnej nazwy, która pomaga w poszukiwaniu darczyńców. Kompromisowym rozwiązaniem jest dopuszczenie obu nazw;
- 24) wprowadzenie zasady, że pełnienie funkcji rodziny zastępczej oraz prowadzenie rodzinnego domu dziecka może być powierzone osobom, które prowadzą wspólne gospodarstwo domowe/zamieszkują z rodzicami biologicznymi dziecka, nad którym sprawują pieczę zastępczą, tylko w wyjątkowych sytuacjach, kiedy to rodzice biologiczni wymagają bezwzględного wsparcia osób trzecich, a rozwiązanie to nie zagraża dobru tego dziecka – zakazanie występujących obecnie sytuacji, w których ograniczenie władzy rodzicielskiej, polega na umieszczeniu dziecka w rodzinie spokrewnionej, mieszkającej na tej samej nieruchomości z rodzicami biologicznymi, co zagraża bezpieczeństwu dzieci;
- 25) doprecyzowanie, że kandydaci do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej lub do prowadzenia rodzinnego domu dziecka są obowiązani posiadać świadectwo ukończenia szkolenia, które jest

organizowane przez organizatora rodzinnej pieczy zastępczej lub też prowadzone przez inny podmiot, w tym ośrodek adopcyjny, co oznacza, że organizator rodzinnej pieczy zastępczej będzie zobowiązany do honorowania w procesie kwalifikacji kandydatów wszystkich szkoleń, które zgodnie z przepisami uzyskają zatwierdzenie ministra właściwego ds. rodziny;

- 26) wprowadzanie obowiązku weryfikacji przez organizatora rodzinnej pieczy zastępczej, w rejestrach KRK i Rejestrze Sprawców Przestępstw na tle seksualnym z dostępem ograniczonym, osób zamieszkujących wspólnie z kandydatem/osobą sprawującą funkcję rodziny zastępczej lub pomocowej. Analogicznie zasada ta obowiązywałaby ośrodki adopcyjne wobec kandydatów do przysposobienia oraz wójtów i organizacje pozarządowe dla rodzin wspierających oraz opiekuńczych. Obowiązek ponawiania weryfikacji przez właściwy organ/podmiot co dwa lata;
- 27) wprowadzenie możliwości ukończenia przez kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej niezawodowej, którzy posiadają już świadectwo ukończenia szkolenia dla kandydatów do przysposobienia dziecka organizowanego przez ośrodek adopcyjny i pozytywną kwalifikację, jedynie szkolenia uzupełniającego w zakresie pełnienia funkcji rodziny zastępczej, które będzie mogło być organizowane przez organizatora rodzinnej pieczy zastępczej lub prowadzone przez ośrodek adopcyjny – dzięki temu rozwiązaniu dzieci, które nie mają jeszcze uregulowanej sytuacji prawnej, ale co do których istnieje prawdopodobieństwo, iż zostaną uwolnione do adopcji, będą mogły szybciej trafiać do rodzin;
- 28) skrócenie do maksymalnie 12 miesięcy wskazanego w przepisach terminu na złożenie do właściwego sądu wniosku o wszczęcie postępowania o wydanie zarządzeń wobec dziecka celem uregulowania jego sytuacji prawnej – wdrożenie powszechnego postulatu, skrócenia z 18 do 12 miesięcy okresu, w którym powiat ma obowiązek złożyć do sądu wniosek o docelowe uregulowanie sytuacji prawnej dziecka;
- 29) wprowadzenie możliwości zlecenia organizacjom pozarządowym organizowania rodzin zastępczych – rozszerzenie katalogu zadań zleczanych na podstawie art. 190 UWRiSPZ;
- 30) podwyższenie wysokości świadczenia na pokrycie kosztów utrzymania dziecka dla rodzin zastępczych spokrewnionych – obecne świadczenie dla rodzin spokrewnionych w kwocie 1.002 zł, nawet po uwzględnieniu środków świadczenia 800+ otrzymywanego przez rodziny zastępcze spokrewnione jest zbyt niskie w stosunku do potrzeb związanych z utrzymaniem dziecka w pieczy. Ponadto duża (50%) różnica w świadczeniu była przez rodziny spokrewnione traktowana jako rażąca niesprawiedliwość. Podniesienie świadczenia do 1.250 zł zmniejsza dysproporcje oraz poprawia sytuację materialną rodzin spokrewnionych, co w części przypadków może niwelować bariery w ustanawianiu takich rodzin;
- 31) wprowadzenie, w uzasadnionych przypadkach, możliwości zatrudnienia osoby do pomocy w każdym typie rodziny zastępczej – obecne przepisy UWRiSPZ (art. 57) nie pozwalają na zatrudnienie osoby do pomocy w rodzinach spokrewnionych. W przypadku rodzin niezawodowych i zawodowych umieszczenie w nich 3 dzieci skutkuje obowiązkiem zatrudnienia dodatkowej osoby do pomocy. Tymczasem znane są sytuacje, w których w rodzinie spokrewnionej przebywa nawet 8 dzieci, zaś obecne przepisy UWRiSPZ nie dają możliwości wsparcia jej przez powiat w formie osoby do pomocy;
- 32) dodanie jako świadczenia fakultatywnego kosztów leasingu lub partycypacji przez powiat w płaceniu rat kredytu na zakup samochodu;
- 33) wprowadzenie jako zasady, że osoba, której przysługuje wynagrodzenie z tytułu pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka, może kontynuować lub podjąć dodatkowe zatrudnienie lub inną pracę zarobkową po uzyskaniu zgody właściwego starosty. Starosta, po zasięgnięciu opinii organizatora rodzinnej pieczy zastępczej będzie mógł odmówić udzielenia takiej zgody, jedynie w sytuacji, gdy charakter wykonywanej pracy będzie miał negatywny wpływ na sprawowanie pieczy zastępczej;
- 34) rozszerzenie grupy rodzin pomocowych o osoby spokrewnione lub spowinowacane z osobami pełniącymi funkcję danej rodziny zastępczej lub prowadzącymi dany rodzinny dom dziecka oraz o osoby zatrudnione w rodzinie zastępczej jako osoby do pomocy przy sprawowaniu opieki nad dziećmi lub przy pracach gospodarskich i wolontariuszy współpracujących z rodziną zastępczą i rodzinnym domem dziecka;
- 35) możliwość wykorzystania urlopu przez rodziny zastępcze zawodowe i prowadzących rodzinne domy dziecka w kolejnym roku kalendarzowym – zwiększenie elastyczności wykorzystania przysługujących rodzinom zastępczym urlopów, co ułatwi powiatom zapewnienie zastępstw oraz zwiększy szansę rodzin na realny odpoczynek od wykonywanych obowiązków;
- 36) nałożenie na organizatora rodzinnej pieczy zastępczej obowiązku zapewnienia miejsca spotkań do kontaktów dzieci znajdujących się w pieczy zastępczej z rodziną biologiczną – rozwiązanie często występującego problemu miejsca spotkań z rodzicami biologicznymi. Rodziny zastępcze z reguły nie chcą by spotkania te odbywały się w ich domach, co skutkuje organizacją ich w parkach, restauracjach czy innych miejscach nieadekwatnych do potrzeb;
- 37) nałożenie na koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej obowiązku organizacji spotkań dzieci znajdujących się w pieczy zastępczej z rodziną biologiczną – na wniosek rodziny zastępczej lub osób prowadzących rodzinny dom dziecka - organizacja spotkań przez koordynatora, w pomieszczeniach zapewnionych przez organizatora rodzinnej pieczy zastępczej ma na celu nie tylko organizacyjne wsparcie rodzin zastępczych ale również wyegzekwowanie właściwej postawy rodziców biologicznych, którzy niezadowolone z ograniczenia praw rodzicielskich przenoszą w agresywny sposób na rodziców zastępczych;
- 38) koordynowanie przez organizatora rodzinnej pieczy zastępczej przejść dziecka – z rodziny biologicznej do pieczy, z

pieczy zastępczej do rodziny biologicznej, z placówki do rodziny zastępczej;

- 39) wprowadzenie możliwości przyznawania przez gminy comiesięcznego dodatkowego świadczenia pieniężnego na dziecko umieszczone w rodzinie zastępczej spokrewnionej z pominięciem kryterium dochodowego – brak wynagrodzenia oraz niewysokie świadczenie na dziecko w rodzinie spokrewnionej skutkują w niektórych przypadkach barierą finansową dla sprawowania funkcji rodziny spokrewnionej. Proponowane rozwiązanie daje gminom fakultatywne narzędzie, mogące zachęcać rodziny spokrewnione do podejmowania się pieczy nad młodszym rodzeństwem lub wnukami. Rozwiązanie to jest powiązane ze zmianą zasad refundacji powiatom kosztów pieczy zastępczej – w przypadku znalezienia rodziny spokrewnionej gmina nie ponosi żadnych innych kosztów pieczy, niż przewidziane w nowelizacji fakultatywne świadczenie;
- 40) stworzenie możliwości pełnienia przez organizacje pozarządowe roli organizatorów rodzinnej pieczy zastępczej, jako alternatywnej działalności wspierającej powiaty w tworzeniu nowych miejsc w rodzinnej pieczy zastępczej; Określenie sposobu uzyskiwania przez pozarządowych organizatorów rodzinnej pieczy zastępczej możliwości podejmowania działalności, zasad jej prowadzenia oraz zasad finansowania kosztów pobytu dzieci w tak organizowanej rodzinnej pieczy zastępczej - organizacje pozarządowe zajmujące się pieczą zastępczą dysponują zespołami specjalistów wspierających rodziny zastępcze. Ponadto III sektor cechuje wysoka motywacja do działań na rzecz deinstytucjonalizacji pieczy oraz umiejętność pracy z rodzinami zastępczymi, elastycznego dostosowywania się do ich potrzeb. Możliwość objęcia przez nie roli organizatora rodzinnej pieczy zastępczej stanowi potencjał na utworzenie nowych miejsc w pieczy rodzinnej, także w zakresie rodzin specjalistycznych, ukierunkowanych na pracę z dziećmi o szczególnych potrzebach;
- 41) stopniowe wygaszanie interwencyjnych ośrodków preadopcyjnych (IOP) – IOP stanowią wyłom w zapisanej w ustawie zasadzie zakazującej umieszczania dzieci do 10 roku życia w pieczy instytucjonalnej. Mimo tego obowiązujące przepisy przewidują placówkę przeznaczoną dla najmniejszych dzieci, której działalność jest sprzeczna ze współczesną wiedzą psychologiczną, wskazującą na kluczową w tym wieku potrzebę więzi z opiekunem, której nie zapewnia forma instytucjonalna. W trzech istniejących IOP przebywa obecnie 53 dzieci. W nowelizacji przewidziano wygaszanie tych placówek do 30 czerwca 2027 roku. Oznacza to ponad roczny okres przejściowy, w którym w systemie muszą pojawić się miejsca dla 53 dzieci przebywających w funkcjonujących IOP. Dla powstających po wejściu w życie nowelizacji pozarządowych organizatorów pieczy zastępczej tworzenie miejsc dla dzieci z likwidowanych IOP jest zadaniem wskazanym w przepisach nowelizacji;
- 42) dodanie do zadań placówki opiekuńczo-wychowawczej oraz regionalnej placówki opiekuńczo-terapeutycznej udzielania wsparcia pełnoletnim wychowankom po opuszczeniu przez nich placówki – częstą sytuacją wychowanków pieczy zastępczej jest brak osób zaufanych, od których mogliby uzyskać poradę w dorosłym życiu. Takimi osobami mogą być ich byli wychowawcy, którzy w obecnym stanie prawnym nie mają formalnie możliwości wspierać byłych podopiecznych w ramach swoich obowiązków służbowych;
- 43) umożliwienie placówkom opiekuńczo-wychowawczym prowadzenia: mieszkań treningowych dla rodzin w trakcie reintegracji z dziećmi lub w momencie kryzysowym, grup usamodzielniania, mieszkań treningowych dla usamodzielniających się wychowanków po opuszczeniu placówki oraz działań na rzecz lokalnej społeczności, w tym także wsparcia rodzin zastępczych – rozszerzenie katalogu zadań, które mogą być realizowane przez placówki, w oparciu o posiadaną przez nie wykwalifikowaną kadrę;
- 44) wprowadzenie możliwości zatrudniania (stosownie do potrzeb) pielęgniarek i lekarzy w POW i RPOT, IOP;
- 45) doprecyzowanie zasad finansowania placówek opiekuńczo-wychowawczych prowadzonych przez organizacje pozarządowe – obowiązek finansowania zakontraktowanych miejsc – zakaz stosowanej przez niektóre powiaty praktyki finansowania tylko zajętych miejsc, co skutkuje przerzucaniem kosztów realizacji zadania publicznego na organizacje pozarządowe;
- 46) zmianę zasad dokonywania okresowej oceny sytuacji dziecka, w tym doprecyzowanie, że udział przedstawiciela ośrodka adopcyjnego będzie obligatoryjny w sytuacji, kiedy ocena sytuacji dziecka będzie dotyczyć dziecka z uregulowaną sytuacją prawną oraz wprowadzenie możliwości wzięcia przez organ centralny lub ministra udziału w okresowych ocenach sytuacji dzieci przed wydaniem przez te podmioty odpowiednio zgody na kontynuowanie procedury adopcji zagranicznej lub opinii o zasadności kwalifikacji dziecka do tego rodzaju przysposobienia;
- 47) wzmocnienie zasady łączenia rodzeństw w pieczy zastępczej poprzez zobowiązanie określonych podmiotów do podejmowania działań zmierzających do połączenia rodzeństwa umieszczonego w różnych formach pieczy zastępczej;
- 48) wprowadzenie rozwiązań w zakresie zwiększenia efektywności procesu usamodzielnienia (poprzedzenie rozpoczęcia procesu usamodzielnienia opracowaniem zindywidualizowanej diagnozy sytuacji wychowanka, wcześniejsze rozpoczęcie tego procesu (po ukończeniu przez dziecko 16 roku życia),
- 49) wprowadzenie nowych elementów do programu usamodzielnienia wychowanków pieczy zastępczej – zmiana filozofii organizacji procesu, który ma być ukierunkowany na konkretne rezultaty związane z osiągnięciem samodzielności, a nie – jak to ma miejsce do tej pory – na wypłatę świadczeń, częstokroć bez analizy ich skuteczności;
- 50) określenie profilu opiekuna usamodzielnienia oraz należących do niego zadań;
- 51) wprowadzenie wynagrodzeń dla opiekunów usamodzielnienia wychowanków pieczy instytucjonalnej - 300 zł miesięcznie za każdego wychowanka – rozwiązanie dążące do podniesienia jakości procesu usamodzielnienia. Zatrudnienie opiekuna będzie dawało powiatowi możliwość rozliczania go z realizowanej z wychowankiem pracy.

- Likwiduje też fikcyjne ustanawianie opiekunów – jak ma to miejsce obecnie – którzy nie mają motywacji do zaangażowania się w proces wsparcia wychowanka;
- 52) zapewnienie przez powiat opiekunom usamodzielnienia dostępu do wsparcia merytorycznego i edukacyjnego, dostosowanego do lokalnych potrzeb i specyfiki pracy, w szczególności poprzez umożliwienie udziału w szkoleniach, konsultacjach specjalistycznych lub grupach wsparcia oraz dostępu do informacji;
 - 53) wprowadzenie oceny efektywności procesu usamodzielnienia, po jego zakończeniu – rozwiązanie mające na celu zarówno śledzenie losów wychowanka, jak również ocenę procesu, pod kątem jakości pracy opiekuna;
 - 54) wzrost wysokości świadczenia na kontynuowanie nauki dla usamodzielnianych wychowanków pieczy zastępczej do 1300 zł – dotychczasowe świadczenie w kwocie 759 zł nie zabezpieczało żadnej istotnej potrzeby wychowanków opuszczających pieczę zastępczą. Wzrost świadczenia do 1.300 zł daje szansę na pokrycie kosztów wynajęcia pokoju, co jest pierwszym krokiem do usamodzielnienia. Podniesienia świadczenia będzie dla części wychowanków zachętą do opuszczania pieczy zastępczej, dzięki czemu zwolnią miejsca dla dzieci oczekujących na umieszczenie;
 - 55) dodanie możliwości wypłaty fakultatywnego świadczenia losowego dla usamodzielnianych wychowanków;
 - 56) wprowadzenie możliwości zróżnicowanego podwyższenia świadczeń związanych z usamodzielnieniem przez radę powiatu, w zależności od kryteriów określonych w uchwale rady – realizacja samorządowego postulatu by wprowadzić możliwość różnicowania świadczeń w zależności od zaangażowania wychowanka w działania prowadzące do jego samodzielności;
 - 57) wprowadzenie możliwości zlecenia organizacjom pozarządowym wsparcia usamodzielnianych wychowanków pieczy zastępczej – rozszerzenie katalogu zadań, które mogą być zlecane organizacjom pozarządowym na podstawie art. 190 UWRiSPZ;
 - 58) wprowadzenie obowiązku poinformowania sądu o utrudnianiu podejmowania czynności związanych z przysposobieniem dziecka przez osoby spokrewnione, powinowaczone dziecka, opiekuna prawnego lub innych osób sprawujących nad dzieckiem pieczę zastępczą – zapobieganie sytuacjom, w której opiekunowie dziecka lub członkowie jego rodziny utrudniają zapewnienie mu stabilnego środowiska rodzinnego przez przysposobienie;
 - 59) zmiany w zakresie wzmocnienia ochrony danych osobowych, procesów pseudonimizacji i anonimizacji danych oraz funkcjonowania systemu teleinformatycznego do obsługi procedur adopcyjnych;
 - 60) wpisanie do zadań ośrodka adopcyjnego koordynowania współpracy w zakresie przejścia dziecka z pieczy zastępczej do rodziny adopcyjnej oraz wspierania psychologicznego osób przysposobionych poszukujących informacji na temat swojego pochodzenia oraz osób przysposabiających;
 - 61) wprowadzenie wymogu, że przeprowadzenie kwalifikacji dziecka musi być poprzedzone osobistym spotkaniem z dzieckiem pracownika ośrodka adopcyjnego;
 - 62) wydłużenie o dwa miesiące terminu na przeprowadzenie wstępnej oceny kandydata oraz umożliwienie mu rozpoczęcia szkolenia w sytuacji złożenia przez kandydata takiego wniosku – odpowiedź na postulaty kandydatów na rodziców adopcyjnych, którzy w niektórych sytuacjach wnioskuje o dłuższy czas na przygotowanie się do nowej roli;
 - 63) wprowadzenie mechanizmów pozwalających na obiektywną ocenę kandydatów do przysposobienia przez ośrodki adopcyjne (ograniczenie tzw. turystyki adopcyjnej kandydatów);
 - 64) wprowadzenie rozwiązań zwiększających bezpieczeństwo w adopcjach międzynarodowych (postadopcja, wymogi akredytacyjne, wymogi stawiane przedstawicielom agencji adopcyjnych, uregulowanie kwestii kontaktów z dzieckiem) – adopcje zagraniczne stanowią margines w całkowitym wolumenie adopcji, jednak z racji zmiany miejsca zamieszkania dziecka, konieczne jest szczególne zadbanie o jego dobro, możliwość monitorowania jego losów. Wprowadzone rozwiązania zapewniają stronie polskiej lepszy wgląd w sytuację dziecka po przysposobieniu i wyjeździe z Polski;
 - 65) wprowadzenie możliwości wyznaczenia przez ministra właściwego do spraw rodziny, ośrodka adopcyjnego ukierunkowanego na prowadzenie procedur adopcyjnych kandydatów do przysposobienia, będących cudzoziemcami i przebywających w Polsce;
 - 66) wydłużenie z 55 dni do 90 dni okresu poprzedzającego przekazanie dokumentacji dziecka do Centralnego Banku Danych o dzieciach oczekujących na przysposobienie;
 - 67) rozszerzenie możliwości żądania uzupełnienia lub aktualizacji dokumentacji dziecka przez ośrodek adopcyjny odpowiedzialny za kwalifikację dziecka do przysposobienia krajowego;
 - 68) wprowadzenie mechanizmów określania właściwości ośrodka adopcyjnego w sytuacji zmiany miejsca pobytu dziecka lub w sytuacji prowadzenia procedur rodzeństwa zgłoszonego do różnych ośrodków adopcyjnych;
 - 69) w przypadku cudzoziemców – wprowadzenie możliwości posługiwania się przez ośrodek adopcyjny diagnozami oraz opiniami wydanymi przez uprawniony organ w państwie pochodzenia kandydata, doprecyzowanie możliwości udziału w procedurze adopcyjnej tłumacza przysięgłego oraz określenie sposobu ponoszenia kosztów tłumaczeń;
 - 70) wprowadzenie zapisu o możliwości przetwarzania przez OA danych rodziny pochodzenia dziecka – rodziców i rodzeństwa, po zakończonej procedurze adopcyjnej w celu umożliwienia im nawiązania ewentualnego kontaktu;
 - 71) wprowadzenie konieczności niezwłocznego powiadomienia właściwego ośrodka prowadzącego Wojewódzki Bank Danych o wszczęciu postępowania w przedmiocie przywrócenia władzy rodzicielskiej przez sąd;
 - 72) wprowadzenie w kodeksie postępowania cywilnego jako zasady zawieszania postępowania w sprawach dotyczących ustalenia kontaktów czy przywrócenia władzy rodzicielskiej, wpływających do sądu już po wszczęciu postępowania w sprawie o przysposobienie małoletniego – uniemożliwienie rodzicom biologicznym działania na niekorzyść dziecka

poprzez blokowanie jego przysposobienia;

- 73) wprowadzenie obowiązku występowania przez sąd o przekazywanie przez ośrodek adopcyjny dokumentacji kwalifikacyjnej dziecka – dokumentacja zawiera szereg informacji dotyczących wszystkich aspektów sytuacji dziecka i powinna być dla sądu kluczowym materiałem, w ramach prowadzonego postępowania o przysposobienie;
- 74) wprowadzenie konieczności wskazywania we wniosku, o przysposobienie nie tylko ośrodka adopcyjnego, w którym prowadzone będzie postępowanie adopcyjne, ale także ośrodka adopcyjnego, który dokonał doboru przysposabiającego do dziecka. Wyeliminowanie praktyk poszukiwania dziecka przez kandydatów, z pominięciem ośrodka adopcyjnego.
- 75) nałożenie na gminy obowiązku wspierania powiatu w poszukiwaniu rodzin zastępczych spokrewnionych oraz dalszych członków rodziny, którzy mogliby pełnić funkcję rodziny niezawodowej dla dzieci umieszczanych w pieczy zastępczej;
- 76) wprowadzenie wymogu kwalifikacji przez organizatora rodzinnej pieczy zastępczej dla rodzin zastępczych spokrewnionych;
- 77) konieczność wskazywania w 3-letnich powiatowych programach dotyczących rozwoju pieczy zastępczej, szczegółowej informacji o średnich kosztach ponoszonych przez powiat z tytułu pobytu dziecka w poszczególnych formach pieczy instytucjonalnej oraz w poszczególnych formach pieczy rodzinnej;
- 78) nadanie powiatom uprawnienia do dostępu do informacji o zatrudnieniu i wynagrodzeniu na potrzeby egzekwowania odpłatności od rodziców biologicznych za pobyt dziecka w pieczy zastępczej – wprowadzenie rozwiązania analogicznego do zapisów ustawy o pomocy społecznej;
- 79) wprowadzenie uprawnienia do pozyskiwania zaświadczeń z KRK przez jednostki organizacyjne systemu pieczy zastępczej i adopcji w związku z koniecznością weryfikacji odpowiednio pracowników, kandydatów, rodzin zastępczych, pomocowych RDD, wspierających, opiekuńczych, adopcyjnych, wolontariuszy, osób do pomocy;
- 80) wprowadzenie obowiązku powiatów udzielania pomocy prawnej rodzinom zastępczym;
- 81) wprowadzenie obowiązku opłacania przez powiaty składki na ubezpieczenie zdrowotne za osoby pełniące funkcję rodziny zastępczej spokrewnionej lub niezawodowej, które nie podlegają obowiązkowi ubezpieczenia zdrowotnego z innego tytułu;
- 82) wprowadzenie obowiązków niezwłocznego informowania wojewody przez PCPR lub ROPS o drastycznych zdarzeniach w pieczy rodzinnej lub instytucjonalnej;
- 83) zwiększenie uprawnień i możliwości nadzorczych wojewodów w zakresie pieczy zastępczej;
- 84) poszerzenie katalogu kwalifikacji uprawniających do pracy w zespole inspektorów w Urzędach Wojewódzkich;
- 85) doprecyzowanie zasad interwencyjnego zabezpieczania dzieci przez Policję i Straż Graniczną;
- 86) wprowadzenie możliwości podejmowania przez ministra właściwego do spraw rodziny działań służących promocji rodziny oraz rozszerzenie możliwości ogłaszania przez niego programów resortowych;
- 87) doprecyzowanie kwestii możliwości przyznawania nagród pieniężnych z budżetu państwa za wybitne, nowatorskie rozwiązania w zakresie pracy z rodziną, pieczy zastępczej oraz adopcji;
- 88) zmiany w zakresie współfinansowania pobytu dzieci w pieczy zastępczej przez gminy (w przypadku umieszczenia dziecka w rodzinie zastępczej niezawodowej lub zawodowej albo rodzinnym domu dziecka właściwa gmina będzie ponosiła wydatki w wysokości 50% od początku pobytu dziecka w pieczy zastępczej; w przypadku umieszczenia dziecka w instytucjonalnych formach pieczy zastępczej gmina będzie ponosiła wydatki w wysokości 40%; w przypadku zaś umieszczenia dziecka w rodzinie zastępczej spokrewnionej gmina nie będzie partycypowała w kosztach;
- 89) doprecyzowanie zasad podziału kosztów pieczy zastępczej pomiędzy gminy i powiaty – partycypacja gminy w kosztach koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej – doprecyzowanie przepisów, które w obecnym kształcie są powodem częstych sporów pomiędzy samorządami;
- 90) wprowadzenie dla rodzin zastępczych, koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej, pracowników placówki opiekuńczo-wychowawczej, RPOT podczas lub w związku z pełnieniem obowiązków, ochrony przewidzianej dla funkcjonariuszy publicznych;
- 91) zmiany w zakresie Centralnego Rejestru Pieczy Zastępczej wynikające z przepisów wprowadzanych nowelizacją;
- 92) przyznanie Karty Dużej Rodziny rodzinom zastępczym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka bez względu na liczbę dzieci wchodzących w skład rodziny;
- 93) wprowadzenie możliwości skorzystania przez organizatora rodzinnej pieczy zastępczej ze środków Krajowego Funduszu Szkoleniowego na szkolenia dla rodzin zastępczych;
- 94) rozszerzenie katalogu osób uprawnionych do korzystania ze świadczeń opieki zdrowotnej poza kolejnością o dzieci umieszczone w pieczy zastępczej oraz o dzieci przysposobione (z wyłączeniem adopcji przez współmałżonka);
- 95) wprowadzenie zmiany w zakresie uprawnień osób sprawujących opiekę nad dzieckiem – art. 112¹ Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego. Obowiązek i prawo wykonywania pieczy bieżącej nad dzieckiem umieszczonym w pieczy zastępczej, jego wychowania, reprezentowania w dochodzeniu świadczeń przeznaczonych na zaspokojenie jego potrzeb, będzie należał do osoby sprawującej pieczę zastępczą. Pozostałe obowiązki i prawa wynikające z władzy rodzicielskiej będą zaś należały zarówno do rodziców dziecka jak i osoby sprawującej pieczę zastępczą. Przy czym każda osoba sprawująca pieczę zastępczą będzie mogła samodzielnie reprezentować dziecko, chyba że rodzic biologiczny, któremu przysługuje władza rodzicielska, się temu sprzeciwi – wówczas rozstrzygać będzie sąd.

Brak jest możliwości osiągnięcia celu projektu za pomocą innych środków niż przyjęcie projektowanej ustawy. Jednocześnie należy zwrócić uwagę na fakt, iż nowelizacja przyjmowana jest w sytuacji kryzysu umieszczeń i ma na celu jak najszybsze rozwiązanie problemu z którym borykają się powiaty oraz zabezpieczenie dzieci. Z powyższego powodu mimo szerokiego zakresu zmian nie podjęto działania na rzecz napisania nowej ustawy, gdyż proces taki w ocenie resortu rodziny trwał by dłużej, co miałyby negatywne skutki dla dzieci, dla których do tej pory nie znaleziono miejsc w pieczy zastępczej.

3. Jak problem został rozwiązany w innych krajach, w szczególności krajach członkowskich OECD/UE?

Systemy wspierania rodziny, pieczy zastępczej i adopcji w Europie są bardzo zróżnicowane. Zasadniczo ich charakter zależy od przyjętego w poszczególnych krajach modelu usług społecznych. W wielu krajach europejskich system pieczy zastępczej funkcjonuje jako system odrębny od powszechnego systemu wsparcia obywateli – tzw. child welfare system, w innych natomiast jest jego komplementarnym elementem – welfare system (odpowiednik systemu pomocy społecznej). Brak jednego dominującego rozwiązania wynika ze specyfiki poszczególnych krajów, w tym liczby dzieci wymagających opieki, stopnia zaangażowania społecznego, doświadczenia historycznego, czy też zyskiwania na popularności optyki pąjdcentrycznej w systemach odnoszących się do rodzin. Biorąc pod uwagę powyższe należy wskazać, iż specyfika polskiego systemu wspierania rodziny oraz pieczy zastępczej wymaga opracowania regulacji szczególnych, dopasowanych do polskich realiów i potrzeb, a także powiązanych z charakterystycznym dla Polski systemem świadczeń o charakterze powszechnym. Należy zauważyć, iż na tle krajów europejskich Polska charakteryzuje się wciąż wysokim wskaźnikiem deinstytucjonalizacji, rozumianym jako przewaga form rodzinnych pieczy zastępczej nad instytucjonalnymi. System polski i jego modyfikacje nie są więc bezpośrednim odwzorowaniem rozwiązań z innego państwa, natomiast część planowanych zmian, ma swoje odzwierciedlenie i zostało sprawdzonych w innych krajach europejskich.

W **Wielkiej Brytanii** funkcjonuje kilka typów opieki zastępczej. Jednym z nich jest opieka zastępcza na rzecz adopcji/opieki preadopcyjnej (*fostering for adoption*) – opieka nad niemowlętami oraz małymi dziećmi, które można adoptować. Jeśli dana osoba podejmuje się opieki preadopcyjnej (*fostering for adoption*), przysługuje jej prawo do zasiłku adopcijnego i urlopu, od momentu gdy dziecko zamieszka z tą osobą. Wysokość minimalnych świadczeń dla rodzin zastępczych ustalana jest co roku.

W Wielkiej Brytanii istnieją dwa główne podmioty usług pieczy zastępczej. Pierwszym są władze lokalne (LA) w Anglii, Szkocji i Walii oraz trusty opieki zdrowotnej i opieki społecznej w Irlandii Północnej. Podmioty te oceniają, szkolą i zatwierdzają opiekunów zastępczych. Drugi podmiot to niezależni świadczeniodawcy (Independent Fostering Providers, IFP). Mając status organizacji charytatywnej, instytucje te mogą prowadzić działalność zarobkową lub nienastawioną na zysk. Niektóre urzędy lokalne, prowadząc rekrutację rodziców zastępczych, korzystają ze wsparcia organizacji charytatywnych i niezależnych agencji (IFP). Wymagania dla opiekunów zastępczych i ich usług opiekuńczych są niemal identyczne, niezależnie od tego, czy są to służby władz lokalnych czy niezależni usługodawcy. Większość rodzin zastępczych w Anglii jest zatwierdzanych i podlega LA. Za pozostałe lokalizacje odpowiadają IFP. W praktyce większość dzieci (zwłaszcza tych młodszych) jest pod opieką zastępczą prowadzoną przez LA. Natomiast młodzież i dzieci wymagające specjalistycznej pomocy (np. w związku z niepełnosprawnością czy dużymi brakami edukacyjnymi) częściej trafiają pod opiekę rodzin zastępczych będących w dyspozycji niezależnych organizacji.

W latach 2020/21 rekrutacja i utrzymanie w niezależnych agencjach opieki zastępczej doprowadziły do wzrostu netto liczby miejsc o 525 dodatkowych gospodarstw domowych i 765 dodatkowych miejsc w pieczy zastępczej. Natomiast w tym samym okresie liczba miejsc w samorządach lokalnych zmniejszyła się o 35 gospodarstw domowych i 325 miejsc.

W Wielkiej Brytanii zauważalna jest prywatyzacja i konsolidacja opieki zastępczej w rękach kilku dużych dostawców. Udział w rynku niezależnych agencji opiekuńczych (IFA) wynosi 41%, a sześć największych agencji opiekuńczych odpowiada za 51% wszystkich domów zastępczych prowadzonych za pośrednictwem agencji i 18% wszystkich opiekuńczych gospodarstw domowych w kraju. Zdecydowana większość dzieci (około 83%), które trafiają do pieczy zastępczej w Wielkiej Brytanii umieszczana jest u profesjonalnych opiekunów. Tylko około 17% trafia pod opiekę opiekunów spokrewnionych. Do systematycznego rozwoju i podnoszenia swoich kompetencji przez rodziców zastępczych zachęca system finansowy, który premiuje opiekunów z dodatkowymi umiejętnościami i dłuższym stażem.

- <https://www.gov.uk/becoming-foster-parent/types-of-foster-care> (dostęp: 26.08.2025 r.)

- <https://www.gov.uk/government/publications/independent-review-of-childrens-social-care-final-report> (dostęp: 27.08.2025 r.)

- Make a difference: dziecko w brytyjskiej pieczy zastępczej, Joanna Mirosław nr ORCID: 0000-002-8973-1453, Instytut Studiów Politycznych PAN, Polityka Społeczna nr 2/2019

W **Niemczech** opiekunowie zastępczy mają silną pozycję i szerokie kompetencje w systemie wsparcia dzieci. Gdy czas opieki przybiera formę długotrwałego działania, rodzice zastępczy mają prawo do decydowania w sprawach codziennego funkcjonowania i życia dziecka. W takich przypadkach uzyskują wiele uprawnień dotyczących np. zarządzania ubezpieczeniem zdrowotnym dzieci, otrzymują świadczenie pielęgnacyjne i inne świadczenia społeczne z

tytułu opieki nad dziećmi.

W większości urzędów ds. nieletnich zadania dotyczące wyboru, wsparcia i doradztwa dla rodziców zastępczych są powiązane ze specjalną usługą specjalistyczną lub są przejmowane przez niezależnego usługodawcę. Dzięki swoim usługom ta specjalistyczna służba ma na celu ochronę rodzin zastępczych przed przeciążeniem przez cały okres trwania opieki zastępczej, oferując wsparcie odpowiednie do danej sytuacji. Jedną z ważniejszych cech niemieckiego systemu jest różnorodność współpracujących podmiotów i metod ich pracy (instytucji samorządowych, usług prywatnych i pozarządowych). Podstawą struktury instytucjonalnej jest więc wielosektorowość oraz zasada subsydiarności.

Bez względu na tryb umieszczenia dzieci w pieczy zastępczej, najczęściej trafiają one do obcych rodzin, czyli opiekunów zastępczych niespokrewnionych. Około 27% to opieka zastępcza osób spokrewnionych.

Na zasiłek opiekuńczy składają się koszty wychowania (dodatek z tytułu wydatków) oraz świadczenia materialne (koszty utrzymania dziecka). Ponadto rodzice zastępczy otrzymują świadczenia z tytułu ubezpieczenia od następstw nieszczęśliwych wypadków i ubezpieczenia emerytalnego.

Dziecko ma prawo do kontaktów z każdym z rodziców. W praktycznym wdrażaniu kontaktów rodzice zastępczy, rodzice i dziecko potrzebują profesjonalnego przygotowania, wsparcia i działań następczych ze strony służby ds. dzieci w opiece zastępczej. To, jak często dochodzi do kontaktu z rodzicami biologicznymi, zależy od tego, czy dziecko ma tymczasowo zamieszkiwać w rodzinie zastępczej, czy też ma otrzymać swoje miejsce życia w rodzinie zastępczej bez planowanego limitu czasowego. Jeśli jest to tymczasowa opieka, kontakt jest zwykle bliższy. Promowanie relacji między rodzeństwem musi być również uwzględnione w planowaniu pomocy.

- <https://www.unterstuetzung-die-ankommt.de/de/das-machen-wir/fuer-eltern/pflegekinderdienst/> (dostęp 21.08.2025)

- Bezpieczeństwo dziecka ponad wszystko, czyli rodzinna piecza zastępcza w Niemczech, Marta Danecka, nr ORCID: 0000-0001-8769-1235, Instytut Studiów Politycznych PAN, Polityka Społeczna nr 2/2019

Pieczka zastępcza w **Bułgarii** funkcjonuje w formie niezawodowej – rodziny opiekują się dziećmi bezpłatnie, otrzymując jedynie comiesięczne środki na ich wychowanie i utrzymanie, oraz zawodowej – osoby, które przyjmują opiekę nad dziećmi jako powołanie zawodowe, w którym mogą się rozwijać. W profesjonalnej pieczy zastępczej rodzic zastępczy otrzymuje wynagrodzenie i alimenty na dziecko. W Bułgarii od 1 stycznia 2025 r. wzrosło również miesięczne wynagrodzenie rodziców zastępczych w następujący sposób:

- ☐ na 1 dziecko -150% płacy minimalnej (1615,50 Lew)
- ☐ na 2 dzieci -160% płacy minimalnej (1723.20 Lew)
- ☐ dla 3 i więcej dzieci -170% płacy minimalnej (1830.90 Lew)

Wraz ze wzrostem minimum socjalnego wzrasta również kwota utrzymania dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych. Kwota ta jest uzależniona również od wieku dziecka. Jeżeli dziecko umieszczone w rodzinie zastępczej posiada orzeczenie o niepełnosprawności, do miesięcznej pomocy wypłacana jest również dopłata, która wynosi 30% kwoty minimum socjalnego. Zasiłek jest przyznawany niezależnie od dochodów rodziny. Zwiększa się również wysokość ryczałtu dla dzieci przebywających w rodzinach zastępczych, który może być przyznawany do sześciu razy w roku. Świadczenie ryczałtowe to świadczenie inne niż miesięczne i jest przyznawane w celu zaspokojenia określonej potrzeby, która pojawiła się nadzwyczajnie i nie jest związana z utrzymaniem dziecka.

Podejmowane są również wysiłki mające na celu zwiększenie dochodów rodziców zastępczych, a także alimentów/świadczeń na dzieci. Kwestia opieki socjalnej rodziców zastępczych nadal pozostaje nierozwiązana, „Umowy cywilnoprawne” poważnie ograniczają ich uprawnienia socjalne i ubezpieczeniowe. Z tego powodu rodzice pozostają przez długi czas bez umieszczonych dzieci w rodzinie, z uwagi na niemożność skorzystania m.in. z mechanizmów ochrony socjalnej, np. zwolnień lekarskich, zasiłków macierzyńskich itp.

Fundacja "Dla Naszych Dzieci" była pierwszą organizacją w Bułgarii, która w 1998 roku wprowadziła pieczę zastępczą jako alternatywę dla instytucji publicznych. Ośrodek powstał w ramach projektu "Pozytywna alternatywa dla dzieci bez opieki rodzicielskiej w Bułgarii" w 2011 roku przy wsparciu światowego lidera w dziedzinie opieki zastępczej – Core Assets oraz największej amerykańskiej firmy rodzinnej – Cargill. Placówka Pieczy Zastępczej stosuje standardy "Dobrych Praktyk w Pieczy Zastępczej" zaadaptowane przez Fundację. Ośrodek ma ogromne znaczenie dla procesu deinstytucjonalizacji dzieci w Sofii i regionie, stopniowo zastępując opiekę instytucjonalną rodzinną pieczą zastępczą.

- <https://detebg.org/stani-priemen-roditel/> (dostęp: 25.08.2025)

- Основни направления по закрила на детето - Приемна грижа / Агенция за социално подпомагане

- <https://asp.government.bg/bg/deynosti/zakrila-na-deteto/osnovni-napravleniya-priemna-grizha/> (dostęp: 26.08.2025)

Odniesienie do sytuacji pieczy zastępczej w Polsce i propozycji określonych w projekcie ustawy o zmianie ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej:

Przedmiotowy projekt ustawy wprowadza do polskiego systemu pieczy zastępczej tzw. preadopcję, tj. możliwość

ukończenia przez kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej niezawodowej, którzy ukończyli szkolenie dla kandydatów do przysposobienia dziecka, jedynie szkolenia uzupełniające w zakresie pełnienia funkcji rodziny zastępczej. Rozwiązanie to pozostaje zbliżone do formy opieki preadopcyjnej funkcjonującej m.in. w Wielkiej Brytanii i umożliwiającej szczególną opiekę nad niemowlętami i małymi dziećmi. Propozycja wprowadzenia tzw. preadopcji wynika również z przedstawionej w przedmiotowej nowelizacji propozycji stopniowej likwidacji interwencyjnych ośrodków preadopcyjnych.

Na bazie rozwiązań stosowanych w Wielkiej Brytanii oraz Niemczech zaproponowano w przedmiotowej nowelizacji wdrożenie do polskiego systemu wzmocnionej profesjonalizacji i stabilizacji rodzicielstwa zastępczego oraz wprowadzenie szerszego zakresu wsparcia dla rodziców zastępczych (w tym finansowego, w zakresie dodatków stażowych). Wzrost wynagrodzeń dla rodzin zastępczych proponowany w niniejszej nowelizacji zauważalny jest również w innych państwach, np. w Bułgarii w odniesieniu do wskaźników minimum socjalnego czy płacy minimalnej. Zaproponowane w nowelizacji wprowadzenie nowego typu umowy rodzicielstwa zastępczego w zastępstwie za umowy cywilnoprawne wynika zarówno z doświadczeń polskich, jak i innych krajów, np. Bułgarii. Umowy cywilnoprawne w przypadku sprawowania pieczy zastępczej nie gwarantują bowiem wystarczającej ochrony, stabilności, poczucia bezpieczeństwa w wymiarze socjalnym oraz wpływają na spadek zainteresowania społeczeństwa pełnieniem roli rodzica zastępczego.

Innowacyjnym rozwiązaniem, z korzyścią funkcjonującym m.in. w Wielkiej Brytanii i Niemczech i zaproponowanym w przedmiotowej nowelizacji, jest implementacja do polskiego systemu pieczy zastępczej instytucji pozarządowego organizatora rodzinnej pieczy zastępczej. Nowelizacja ustawy zakłada jednakże uwzględnienie zagrożeń wynikających z powierzenia określonych zadań organizacjom pozarządowym. Celem zabezpieczenia polskiego systemu pieczy zastępczej przed prywatyzacją, komercjalizacją oraz jakąkolwiek przewagą sektora prywatnego nad publicznym (jak np. w Wielkiej Brytanii), zakłada się, że udział organizacji pozarządowych będzie ograniczał się jedynie do rodzinnych form pieczy zastępczej, miał charakter pomocniczy i pozostanie na poziomie około 5%. Pozarządowi organizatorzy rodzinnej pieczy zastępczej będą mogli działać np. w sytuacjach w których powiat nie znajdzie miejsca w pieczy zastępczej dla określonego dziecka, w sytuacjach łączenia rodzeństw oraz umieszczenia dziecka w nieodpowiedniej formie pieczy zastępczej (np. ze względu na wiek, szczególne potrzeby, niepełnosprawność). Umożliwi to również specjalizowanie się pozarządowych organizatorów rodzinnej pieczy zastępczej w zapewnianiu opieki oraz pozyskiwaniu rodziców zastępczych w konkretnych przypadkach.

W przedmiotowej nowelizacji ustawy proponuje się również, na wzór rozwiązania funkcjonującego m.in. w Niemczech, zmianę w zakresie przepisu art. 112¹ Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego dotyczącą zwiększenia zakresu pieczy bieżącej. Z doświadczeń innych państw wynika konieczność zapewniania rodzicom zastępczym szerszych kompetencji dotyczących dziecka, szczególnie gdy małoletni np. przebywa w pieczy zastępczej od dłuższego czasu, ma specjalne potrzeby,

Rozwiązaniem funkcjonującym również w innych państwach (m.in. w Niemczech) i wprowadzonych w projekcie niniejszej nowelizacji jest silniejsze uregulowanie sposobu kontaktów dziecka z rodziną biologiczną poprzez wsparcie podmiotów profesjonalnych, nałożenie na organizatora rodzinnej pieczy zastępczej zadań w zakresie zapewnienia miejsca spotkań na potrzeby kontaktów oraz organizację spotkań dzieci z rodzicami biologicznymi. Wprowadzenie przepisów w tym zakresie ma spowodować odciążenie rodzin zastępczych oraz pozwolić rodzicom zastępczym na skupienie się przede wszystkim na dziecku, jego opiece i wychowaniu.

Niektóre z proponowanych rozwiązań (np. rodziny opiekuńcze) nie mają natomiast swoich bezpośrednich odpowiedników w innych systemach europejskich, bowiem pomoc oferowana wychowankom pieczy zastępczej jest wkomponowana w ich system powszechny (np. rozbudowany system mieszkalnictwa wspomagane i chronione). Co do wsparcia opieki nad dziećmi z niepełnosprawnościami w pieczy zastępczej należy zauważyć, że w prawie każdym z krajów istnieją specjalne udogodnienia dla osób sprawujących opiekę nad dziećmi w takiej sytuacji i są one naturalną konsekwencją wzmacniania praw osób z niepełnosprawnościami i poprawą sytuacji w zakresie oferowanych im usług.

Pogłębianie procesu deinstytucjonalizacji, w który to proces wpisują się rozwiązania zaproponowane w projekcie, jest w pełni zbieżne z polityką Unii Europejskiej dotyczącą usług społecznych.

4. Podmioty, na które oddziałuje projekt

Grupa	Wielkość	Źródło danych	Oddziaływanie
Gminy	2 479	Dane administracyjne	Zwiększenie nacisku na pracę z rodziną biologiczną, zarówno przez wprowadzenie obowiązkowej asystentury rodzin w każdej gminie jak i zmiany w mechanizmach finansowych (zmiany w zakresie współfinansowania pobytu dzieci w pieczy zastępczej) motywujące gminy do podejmowania wysiłków w tym zakresie. Zmiana zasad przydzielania asystentów

			rodziny. Nowym zadaniem gmin jest wspieranie powiatów w tworzeniu i ewentualnie także funkcjonowaniu rodzin zastępczych spokrewnionych: wspieranie powiatu w poszukiwaniu rodzin zastępczych spokrewnionych dla dzieci umieszczanych w pieczy zastępczej oraz wprowadzenie możliwości przyznawania przez gminy fakultatywnego świadczenia pieniężnego na dziecko umieszczone w rodzinie zastępczej spokrewnionej z pominięciem kryterium dochodowego. Nowelizacja nakłada na gminy obowiązek zrównania praw asystentów rodziny z pracownikami socjalnymi, co wiąże się z wypłatą comiesięcznego dodatku terenowego, zwrotu kosztów dojazdów do rodzin oraz dodatkowymi urlopami dla asystentów rodziny; Nowy zadaniem gmin jest także tworzenie i prowadzenie rodzin opiekuńczych, zatrudnianych na podstawie umowy trójstronnej pomiędzy gminą, rodziną zastępczą lub prowadzącym rodzinny dom dziecka, a osobą z niepełnosprawnością – wychowankiem rodzinnej pieczy zastępczej, który wymaga całodobowej opieki lub jego opiekunem. Jest to rozwiązanie, ograniczające instytucjonalizację opieki oraz skutkujące ograniczeniem wydatków ponoszonych przez gminy.
Powiaty	380	Dane administracyjne	Uproszczenie zasad rozliczeń pomiędzy powiatami. Doprecyzowanie właściwości powiatów w zakresie rodzin zastępczych. Wdrożenie mechanizmów zachęcających powiaty do tworzenia miejsc w rodzinnej pieczy zastępczej (m.in. zmiana w zakresie zasad współfinansowania gmin pobytu dzieci w pieczy zastępczej). Poprawa warunków funkcjonowania rodzinnych form pieczy zastępczej, która ułatwi powiatom pozyskiwanie kandydatów do pełnienia tych funkcji oraz zmniejszy liczbę osób, które rezygnują z jej pełnienia. Dodatkowe zadania obejmują podniesienie wynagrodzeń w zawodowych rodzinnych formach pieczy zastępczej, wprowadzenie dodatku stażowego dla tych rodzin. Nowe zadania powiatów obejmują także dodatkowe wsparcie dla rodzin zastępczych i prowadzących rodzinne domy dziecka (pomoc w realizacji kontaktów dziecka w pieczy z rodziną biologiczną, wsparcie prawne). Ponadto dodatkowym obciążeniem powiatów jest przewidziany w nowelizacji wzrost świadczenia na dziecko w rodzinach spokrewnionych, który zbliża wysokość świadczenia do realnie ponoszonych kosztów. Zwiększenie wsparcia ze strony powiatów, powiązane z fakultatywnym wsparciem rodzin spokrewnionych przez gminy, to jeden z elementów, mających na celu popularyzację tej formy pieczy zastępczej – uruchomienie dodatkowego zasobu jakim są najbliższe rodziny wychowanków pieczy zastępczej. Istotnym elementem nowelizacji jest również wzrost świadczenia na kontynuowanie nauki, który będzie zachęcał dorosłych wychowanków do podejmowania decyzji o opuszczeniu pieczy zastępczej. Praca profilaktyczna z rodziną, oraz zwiększenie reintegracji rodzin, wspólnie ze zmianami w zakresie usamodzielnienia skutkujących m.in. zwiększeniem liczby pełnoletnich wychowanków pieczy zastępczej decydujących się na wcześniejsze niż dotychczas rozpoczęcie samodzielnego życia, ułatwi powiatom

			realizację postanowień sądów dotyczących konieczności umieszczenia dzieci w pieczy zastępczej oraz docelowo zmniejszyć ogólną liczbę dzieci, którym powiat musi zapewnić pieczę zastępczą. Nowelizacja nakłada też na powiaty nowy obowiązek zrównania praw koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej z pracownikami socjalnymi, co wiąże się z wypłatą comiesięcznego dodatku terenowego, zwrotu kosztów dojazdów do rodzin oraz udzielenia dodatkowego urlopu. Ponadto, w ramach nowelizacji przewidziano na szczeblu powiatów zatrudnianie opiekunów usamodzielnienia dla usamodzielniających się wychowanków instytucjonalnej pieczy zastępczej, co wpłynie zarówno na podniesienie jakości – skuteczności tych procesów, jak również na większą gotowość do podejmowania usamodzielnienia przez pełnoletnich wychowanków placówek. Ponadto przewidziano wprowadzenie obowiązku niezwłocznego informowania przez powiat, wojewody o drastycznych zdarzeniach w pieczy rodzinnej lub instytucjonalnej.
Marszałkowie Województw	16	Dane administracyjne	Zmiany w procedurach stosowanych przez ośrodki adopcyjne (m.in. wprowadzenie możliwości wyznaczenia przez ministra właściwego do spraw rodziny ośrodka adopcyjnego ukierunkowanego na prowadzenie procedur adopcyjnych kandydatów do przysposobienia, będących cudzoziemcami i przebywających w Polsce; wprowadzenie mechanizmów określania właściwości ośrodka adopcyjnego w sytuacji zmiany miejsca pobytu dziecka lub w sytuacji prowadzenia procedur rodzeństwa zgłoszonego do różnych ośrodków adopcyjnych). Nowelizacja przewiduje stopniowe wygaszanie interwencyjnych ośrodków preadopcyjnych. Poszerzenie możliwości działania regionalnych placówek opiekuńczo terapeutycznych (wprowadzenie możliwości udzielania wsparcia pełnoletnim wychowankom po opuszczeniu przez nich placówki, wprowadzenie możliwości zatrudniania lekarzy i pielęgniarek).
Wojewodowie	16	Dane administracyjne	Zwiększenie zakresu kompetencji w zakresie nadzoru nad zadaniami realizowanymi w ramach UWRiSPZ, co ułatwi wojewodom wykonywanie zadań w tym zakresie. Wprowadzenie obowiązków niezwłocznego informowania wojewody o drastycznych zdarzeniach w pieczy rodzinnej lub instytucjonalnej. Poszerzenie katalogu kwalifikacji uprawniających do pracy w zespole inspektorów w Urzędach Wojewódzkich.
Sądy	317	Dane administracyjne	Uzyskiwanie lepszej jakości informacji dotyczącej pracy z rodziną biologiczną. Zmiana przepisu KRiO dotyczącego pieczy bieżącej i uprawnień opiekunów zastępczych. Zmiany procedur dotyczących przysposobienia mające na celu lepsze zabezpieczenie dobra dziecka (wprowadzenie konieczności niezwłocznego powiadomienia właściwego ośrodka adopcyjnego prowadzącego Wojewódzki Bank Danych o wszczęciu postępowania w przedmiocie przywrócenia władzy rodzicielskiej przez sąd; wprowadzenie jako zasady zawieszania postępowania w sprawach dotyczących przywrócenia władzy rodzicielskiej, wpływających do sądu już po wszczęciu postępowania w sprawie o przysposobienie małoletniego; wprowadzenie obowiązku występowania przez sąd o

			przekazywanie przez ośrodek adopcyjny dokumentacji kwalifikacyjnej dziecka). Możliwość utajnienia danych rodziców zastępczych przed biologiczną.
Ośrodki adopcyjne	59 struktur ośrodków adopcyjnych włączając w to filie, oddziały lub siedziby zamiejscowe;	Dane administracyjne	Zmiany w procedurach stosowanych przez ośrodki adopcyjne (wprowadzenie obowiązku informowania sądu o utrudnianiu podejmowania czynności związanych z przysposobieniem dziecka przez osoby spokrewnione, spowinowacane dziecka, opiekuna prawnego lub innych osób sprawujących nad dzieckiem pieczę zastępczą; koordynowanie przez ośrodki adopcyjne współpracy w zakresie przejścia dziecka z pieczy zastępczej do rodziny adopcyjnej oraz wspierania psychologicznego osób przysposobionych poszukujących informacji na temat swojego pochodzenia oraz osób przysposabiających. Wprowadzenie wymogu, że przeprowadzenie kwalifikacji dziecka musi być poprzedzone osobistym spotkaniem z dzieckiem pracownika ośrodka adopcyjnego. Wprowadzenie mechanizmów pozwalających ośrodkom adopcyjnym bardziej obiektywną ocenę kandydatów do przysposobienia przez ośrodki adopcyjne (ograniczenie tzw. turystyki adopcyjnej kandydatów).
Rodziny zastępcze zawodowe i prowadzący rodzinne domy dziecka	3 134 (2 217 RZZ oraz 917 RDD)	Dane ze sprawozdań rzeczowo-finansowych z wykonywania zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej	Zmiana zasad zatrudniania (umowa rodzicielstwa zastępczego zawierana na czas nieokreślony, wzrost wysokości wynagrodzeń, zapewnienie lepszych warunków działania oraz wsparcie w realizacji zadań - przeciwdziałanie wypaleniu zawodowemu - rozszerzenie katalogu osób, które mogą pełnić funkcje rodzin pomocowych, uregulowanie prawa do podejmowania decyzji dotyczących dzieci, prawo do uzyskania Karty Dużej Rodziny bez względu na liczbę dzieci wchodzących w skład rodziny, wprowadzenie dla rodzin zastępczych ochrony przewidzianej dla funkcjonariuszy publicznych; wprowadzenie możliwości wykorzystania prawa do czasowego niesprawowania opieki nad dzieckiem w związku z wypoczynkiem w kolejnym roku kalendarzowym).
Rodziny zastępcze niezawodowe	11 199	Dane ze sprawozdań rzeczowo-finansowych z wykonywania zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej	Ułatwienia w zakresie zmiany formy rodziny na zawodową. Uregulowanie prawa do podejmowania decyzji ws. dzieci. Wsparcie w realizacji zadań - przeciwdziałanie wypaleniu zawodowemu- rozszerzenie katalogu osób, które mogą pełnić funkcje rodzin pomocowych, uregulowanie prawa do podejmowania decyzji dotyczących dzieci, prawo do uzyskania Karty Dużej Rodziny bez względu na liczbę dzieci wchodzących w skład rodziny, wprowadzenie dla rodzin zastępczych ochrony przewidzianej dla funkcjonariuszy publicznych.
Rodziny zastępcze spokrewnione	23 351	Dane ze sprawozdań rzeczowo-finansowych z wykonywania zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej	Podwyższenie wysokości świadczeń na dzieci w rodzinie zastępczej spokrewnionej. Uregulowanie prawa do podejmowania decyzji ws. dzieci. Wsparcie w realizacji zadań - rozszerzenie katalogu osób, które mogą pełnić funkcje rodzin pomocowych, uregulowanie prawa do podejmowania decyzji dotyczących dzieci, prawo do uzyskania Karty Dużej Rodziny bez względu na liczbę dzieci wchodzących w skład rodziny. Wprowadzenie możliwości uzyskania dodatkowego świadczenia na dzieci w rodzinie zastępczej spokrewnionej.
Interwencyjne ośrodki	3	Dane ze sprawozdań rzeczowo-	Stopniowe wygaszanie interwencyjnych ośrodków preadopcyjnych. Zwolnienie z konieczności ukończenia

preadopcyjne		finansowych z wykonywania zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej	pełnego szkolenia dla rodzin zastępczych w przypadku obejmowania opieką dzieci z IOP przez pracowników likwidowanych IOP.
Placówki opiekuńczo-wychowawcze	1 324	Dane ze sprawozdań rzeczowo-finansowych z wykonywania zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej	Poszerzenie możliwości działania, w szczególności w zakresie działań związanych z usamodzielnieniami wychowanków. Wprowadzenie zasady zatrudniania opiekunów usamodzielnień dla wychowanków placówek. Uregulowanie prawa do podejmowania decyzji ws. dzieci. Wprowadzenie uproszczonej procedury przekształcenia placówki opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego w rodzinny dom dziecka; zwiększenie bezpieczeństwa - wprowadzenie dla pracowników ochrony przewidzianej dla funkcjonariuszy publicznych podczas lub w związku z pełnieniem obowiązków.
Regionalne placówki opiekuńczo-terapeutyczne	12	Dane ze sprawozdań rzeczowo-finansowych z wykonywania zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej	Poszerzenie możliwości działania regionalnych placówek opiekuńczo-terapeutycznych. Uregulowanie prawa do podejmowania decyzji ws. dzieci; zwiększenie bezpieczeństwa - wprowadzenie dla pracowników ochrony przewidzianej dla funkcjonariuszy publicznych podczas lub w związku z pełnieniem obowiązków.
Asystenci rodziny	3 861	Dane ze sprawozdań rzeczowo-finansowych z wykonywania zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej	Zmiana zakresu działania ukierunkowana na priorytetowe zadania związane z pracą z rodziną. Poprawa warunków zatrudnienia – wprowadzenie możliwości awansu zawodowego, wprowadzenie dodatków i urlopów analogicznych jak w przypadku pracowników socjalnych, zatrudnienie wyłącznie w ramach stosunku pracy.
Koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej	1 844	Dane ze sprawozdań rzeczowo-finansowych z wykonywania zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej	Poprawa warunków zatrudnienia – wprowadzenie możliwości awansu zawodowego, wprowadzenie dodatków i urlopów analogicznych jak w przypadku pracowników socjalnych, Zatrudnienie wyłącznie w ramach stosunku pracy; zwiększenie bezpieczeństwa- wprowadzenie ochrony przewidzianej dla funkcjonariuszy publicznych podczas lub w związku z pełnieniem obowiązków.
Usamodzielniani	18 367	Dane z Centralnego Rejestru Pieczy Zastępczej.	Wcześniejsze rozpoczynanie procesów usamodzielnień. Wprowadzenie wynagrodzeń dla opiekunów usamodzielnień wychowanków pieczy instytucjonalnej. Podwyższenie wysokości świadczenia na kontynuowanie nauki. Ukierunkowanie procesów usamodzielnień na rezultaty. Dodatkowe wsparcie usamodzielnianych ze strony placówek.

5. Informacje na temat zakresu, czasu trwania i podsumowanie wyników konsultacji

Przygotowanie projektu poprzedzone było szerokimi pre-konsultacjami z przedstawicielami wszystkich interesariuszy UWRiSPZ. W okresie od dnia 4–18 czerwca zorganizowano szereg spotkań, podczas których zaprezentowane zostały szczegółowo założenia zmian ustawowych. Na spotkania pre-konsultacyjne zaproszeni zostali przedstawiciele jednostek samorządu terytorialnego, w tym wskazani przez stronę samorządową KWRiST, organizacji pozarządowych, związków zawodowych, rodzin zastępczych, placówek opiekuńczo-wychowawczych, ośrodków adopcyjnych, interwencyjnych ośrodków preadopcyjnych, asystentów rodziny, podmiotów zajmujących się usamodzielnieniami. W pre-konsultacjach wzięło udział 187 osób. W ich wyniku do MRPiPS wpłynęło 745 uwag i postulatów. Zostały one rozpatrzone. Uwzględniono 41 uwag:

1. Wprowadzenie obowiązkowego wsparcia prawnego dla rodzin zastępczych świadczonego przez organizatora pieczy, w szczególności w zakresie problemów z rodzicami biologicznym;
2. Zapewnienie przez powiat opiekunom usamodzielnienia dostępu do wsparcia merytorycznego i edukacyjnego,

dostosowanego do lokalnych potrzeb i specyfiki pracy, w szczególności poprzez umożliwienie udziału w szkoleniach, konsultacjach specjalistycznych lub grupach wsparcia oraz dostęp do informacji;

3. Wprowadzenie dla rodzin zastępczych, koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej, pracowników placówki opiekuńczo-wychowawczej, RPOT i IOP podczas lub w związku z pełnieniem obowiązków, ochrony przewidzianej dla funkcjonariuszy publicznych;
4. Wprowadzenie możliwości ustanawiania przez powiaty asystentów „powrotowych”, jako dodatkowej funkcji wspierającej reintegrację rodzin;
5. Wniosek dotyczący zrównania uprawnień Placówek Opiekuńczo-Wychowawczych typu rodzinnego z Rodzinnymi Domami Dziecka jest niemożliwy do wprowadzenia z powodów ustrojowych. W to miejsce proponuje się wprowadzenie bardzo uproszczonej procedury przekształcenia POW typu rodzinnego na RDD;
6. Odstąpienie od likwidacji limitów przekształceń rodzin niezawodowych w zawodowe w programach powiatowych - pozostawienie dotychczasowych zasad przekształceń rodzin niezawodowych w zawodowe;
7. Wprowadzenie liczby dzieci, jako dodatkowej przesłanki przekształcenia rodzin zastępczych niezawodowych w zawodowe. Przekształcenie następowałoby w sytuacjach, gdy jest w nich umieszczona więcej niż trójka dzieci. Przekształcanie takich rodzin nie byłoby objęte limitem (podobnie jak tworzenie RDD). Skutki budżetowe są pomijalne. Obecnie w 11.199 rodzinach niezawodowych przebywa 15.067 dzieci (31.XII.2024). Oznacza to średnią 1,3 dziecka na rodzinę. Praktycznie nie ma więc dziś rodzin niezawodowych z czwórką dzieci. Zwiększenie liczby dzieci byłoby skróconą ścieżką do uzawodowienia. Wprowadzenie tego mechanizmu przysparzałoby dodatkowych miejsc w systemie;
8. Wprowadzenie umowy rodzicielstwa zastępczego na czas oznaczony (okres próbny mógłby trwać do 24 miesięcy) w przypadku pierwszej umowy zawieranej na podstawie art. 55 (rodziny, które nie były wcześniej rodzinami niezawodowymi i od razu mają być zatrudnione jako zawodowe). Dla rodzin które wcześniej pełniły funkcję niezawodowej rodziny zastępczej, umowa byłaby zawierana od razu na czas nieoznaczony;
9. Wprowadzenie przepisu, który pozwoli na umieszczenie w rodzinie zawodowej zadeklarowanej w zawartej umowie liczby dzieci, pod rygorem rozwiązania umowy;
10. Rezygnacja z odrębnego typu rodziny zastępczej specjalistycznej dedykowanej opiece nad dziećmi będącymi ofiarami przemocy seksualnej. Takie dzieci będą trafiały do rodzin specjalistycznych, ale nie będą łączone z innymi dziećmi ze względu na odtwarzanie traum; w szkolenie dla rodzin zastępczych specjalistycznych włączone zostaną kwestie związane z przygotowaniem do objęcia opieką takich dzieci;
11. Dodanie gminom zadania poszukiwania rodziny zastępczej spokrewnionej, a także dalszych członków rodziny, którzy mogliby być rodziną niezawodową;
12. Wprowadzenie wymogu kwalifikacji przez organizatora rodzinnej pieczy zastępczej dla rodzin zastępczych spokrewnionych, w celu formalnej procedury, kończącej się jednoznacznym stwierdzeniem, że kandydat na rodzinę spokrewnioną daje rękojmię prawidłowego sprawowania pieczy;
13. Wprowadzanie prawa i obowiązku weryfikacji przez dla organizatora rodzinnej pieczy zastępczej, w rejestrach KRK i Rejestrze Sprawców Przestępstw na tle seksualnym z dostępem ograniczonym, osób zamieszkujących wspólnie z kandydatem/osobą sprawującą funkcję rodziny zastępczej lub pomocowej. Analogiczna zasada dla Ośrodków adopcyjnych wobec kandydatów do przysposobienia oraz wójtów i organizacji pozarządowych dla rodzin wspierających oraz opiekuńczych. Obowiązek ponawiania weryfikacji przez właściwy organ/podmiot co dwa lata;
14. Nadanie powiatom/organizatorom uprawnienia do dostępu do informacji o zatrudnieniu i wynagrodzeniu na potrzeby egzekwowania odpłatności od rodziców biologicznych za pobyt dziecka w pieczy zastępczej (analogicznie do ustawy o pomocy społecznej);
15. Wpisanie jako świadczenia fakultatywnego kosztów leasingu lub partycypacji przez powiat w płaceniu rat kredytu na zakup środka transportu (brak możliwości przekształcenia w świadczenie obligatoryjne);
16. Uzupełnienie o mieszkanie treningowe katalogu miejsc, z których osoba, która osiągnęła pełnoletność przebywając w pieczy zastępczej może zrealizować jednokrotny powrót do pieczy zastępczej;
17. Doprecyzowanie zasad interwencyjnego zabezpieczania dzieci (innych niż 12a ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej);
18. Wprowadzenie obowiązków niezwłocznego informowania wojewody przez PCPR lub ROPS o drastycznych zdarzeniach w pieczy rodzinnej lub instytucjonalnej;
19. Zwiększenie uprawnień nadzorczych wojewodów i wzmocnienie służb kontrolnych;
20. Poszerzenie katalogu kwalifikacji uprawniających do pracy w zespole inspektorów w UW;

21. Fakultatywna możliwość zatrudniania (stosownie do potrzeb) pielęgniarek i lekarzy w POW i RPOT, IOP;
22. Możliwość wykorzystania urlopu przez RZZ i RDD w kolejnym roku kalendarzowym (obecnie niewykorzystany urlop wygasa na koniec roku);
23. Zwolnienie z konieczności ukończenia szkolenia dla rodzin zastępczych w przypadku obejmowania opieką dzieci z IOP przez pracowników likwidowanych IOP;
24. Wprowadzenie możliwości zróżnicowanego podwyższenia świadczeń związanych z usamodzielnieniem przez radę powiatu, w zależności od kryteriów określonych w uchwale rady;
25. Dodanie możliwości wypłaty fakultatywnego świadczenia losowego dla usamodzielnianych wychowanków;
26. Wprowadzenie możliwości zatrudnienia osoby do pomocy w uzasadnionych przypadkach, w każdym typie rodziny zastępczej (obecnie ustawa nie przewiduje takiej możliwości w rodzinach spokrewnionych, tymczasem są takie, w których przebywa nawet ośmioro dzieci);
27. Rozszerzenie grupy rodzin pomocowych nie tylko o osoby spokrewnione lub spowinowacane z osobami pełniącymi funkcję danej rodziny zastępczej lub prowadzących dany rodzinny dom dziecka ale też o osoby zatrudnione w rodzinie zastępczej jako osoby do pomocy przy sprawowaniu opieki nad dziećmi lub przy pracach gospodarskich i wolontariuszy współpracujących z rodziną zastępczą i rodzinnym domem dziecka;
28. Wprowadzenie wymogu, że przeprowadzenie kwalifikacji dziecka musi być poprzedzone osobistym spotkaniem z dzieckiem pracownika ośrodka adopcyjnego;
29. Wydłużenie o dwa miesiące terminu na przeprowadzenie wstępnej oceny kandydata oraz umożliwienie mu rozpoczęcia szkolenia w sytuacji złożenia przez kandydata takiego wniosku;
30. Wprowadzenie możliwości ukończenia przez kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej niezawodowej szkolenia uzupełniającego nie tylko po spełnieniu warunku posiadania świadectwa ukończenia szkolenia dla kandydatów do przysposobienia dziecka ale też pozytywnej opinii kwalifikacyjnej;
31. Koordynowanie przez organizatora rodzinnej pieczy zastępczej przejść dziecka – z rodziny biologicznej do pieczy, z pieczy zastępczej do rodziny biologicznej, z placówki do rodziny zastępczej, itd.;
32. Wprowadzenie zapisu o możliwości przetwarzania przez OA danych rodziny pochodzenia dziecka – rodziców i rodzeństwa, po zakończonej procedurze adopcyjnej w celu umożliwienia im nawiązania ewentualnego kontaktu. Propozycja ta związana jest z poszukiwaniem przez rodzinę biologiczną (rodziców, rodzeństwo) kontaktu z adoptowanym dzieckiem lub kontaktu dorosłego adoptowanego z rodziną biologiczną.
33. W przypadku waloryzacji świadczenia na pokrycie kosztów utrzymania dziecka w rodzinie zastępczej/rodzinnym domu dziecka oraz dodatku na pokrycie zwiększonych kosztów utrzymania dziecka w rodzinie zastępczej lub rodzinnym domu dziecka - wyłączenie przepisów art. 10 i art. 61 § 4 kodeksu postępowania administracyjnego;
34. Rezygnacja z obligatoryjnych porozumień pomiędzy powiatami ws. pokrywania kosztów pobytu dziecka w pieczy zastępczej, przy jednoczesnym wskazaniu katalogu kosztów pokrywanych przez powiat pochodzenia dziecka;
35. Rezygnacja z obligatoryjnych porozumień pomiędzy powiatami ws. prowadzenia placówki opiekuńczo-wychowawczej na terenie innego powiatu;
36. Wprowadzenie uprawnienia do pozyskiwania zaświadczeń z KRK przez jednostki organizacyjne systemu w związku z koniecznością weryfikacji odpowiednio pracowników, kandydatów, rodzin zastępczych, pomocowych RDD, wspierających, opiekuńczych, adopcyjnych, wolontariuszy, osób do pomocy.
37. Wprowadzenie możliwości utajnienia przez sędziego danych dotyczących rodziny zastępczej (w tym miejsca zamieszkania) przed rodziną biologiczną, w celu uniemożliwienia nachodzenia RZ/RDD. Kontakty, zgodnie z wprowadzanymi zasadami mają się odbywać za pośrednictwem organizatora pieczy;
38. Wprowadzenie konieczności niezwłocznego powiadomienia właściwego ośrodka prowadzącego Wojewódzki Bank Danych o wszczęciu postępowania w przedmiocie przywrócenia władzy rodzicielskiej przez sąd;
39. Wprowadzenie w kodeksie postępowania cywilnego jako zasady zawieszania postępowania w sprawach dotyczących ustalenie kontaktów czy przywrócenie władzy rodzicielskiej, wpływających do sądu już po wszczęciu postępowania w sprawie o przysposobienie małoletniego;
40. Wprowadzenie obowiązku występowania przez sąd o przekazywanie przez ośrodek adopcyjny dokumentacji kwalifikacyjnej dziecka;
41. Wprowadzenie konieczności wskazywania we wniosku, o przysposobienie nie tylko ośrodka adopcyjnego, w którym prowadzone będzie postępowanie adopcyjne, ale także ośrodka adopcyjnego, który dokonał doboru przysposabiającego do dziecka. Wyeliminowanie praktyk poszukiwania dziecka przez kandydatów, z pominięciem ośrodka adopcyjnego.

Projekt ustawy zostanie udostępniony w Biuletynie Informacji Publicznej Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej zgodnie z art. 5 ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbiningowej w procesie stanowienia prawa (Dz. U. z 2025 r. poz. 677) oraz w Biuletynie Informacji Publicznej Rządowego Centrum Legislacji, zgodnie z § 52 uchwały nr 190 Rady Ministrów z dnia 29 października 2013 r. – Regulamin pracy Rady Ministrów (M.P. z 2024 r. poz. 806, z późn. zm.).

Projekt ustawy zostanie przekazany do zaopiniowania przez następujących partnerów społecznych: – na podstawie art. 19 ustawy z dnia 23 maja 1991 r. o związkach zawodowych (Dz. U. z 2025 r. poz. 440) przez: 1) Ogólnopolskie Porozumienie Związków Zawodowych; 2) Forum Związków Zawodowych; 3) NSZZ „Solidarność”. – na podstawie art. 16 ustawy z dnia 23 maja 1991 r. o organizacjach pracodawców (Dz. U. z 2025 r. poz. 423) przez: 1) Pracodawców Rzeczypospolitej Polskiej; 2) Konfederację „Lewiatan”; 3) Związek Rzemiosła Polskiego; 4) Związek Pracodawców Business Centre Club; 5) Związek Przedsiębiorców i Pracodawców; 6) Federację Przedsiębiorców Polskich; 7) Polskie Towarzystwo Gospodarcze.

Ponadto projekt będzie przedmiotem konsultacji publicznych. Ze względu na szeroki zakres i wagę wdrażanych rozwiązań oraz dużą liczbę zainteresowanych środowisk przewidziano dwumiesięczny okres konsultacji ustawy. W ramach konsultacji uwagi będą mogły zgłaszać podmioty systemu wspierania rodziny, pieczy zastępczej oraz adopcji. Projekt zostanie wysłany do organizacji pozarządowych działających na rzecz dziecka i rodziny:

Koalicja Na Rzecz Rodzinnej Opieki Zastępczej;
Fundacja „Polki Mogą Wszystko”;
Fundacja „Dajemy Dzieciom Siłę”;
Stowarzyszenie Rodzicielstwa Zastępczego „Jedno Serce”;
Stowarzyszenie „SOS Wioski Dziecięce”;
Caritas Polska,
Fundacja „Dziecko i Rodzina”;
Fundacja „Edukacja z Wartościami”;
Fundacja „PROJEKT ROZ”;
Stowarzyszenie „Pro familia”;
Śląska Fundacja Na Rzecz Rodzicielstwa Zastępczego „Gryfne bajtle”;
Fundacja Dobrych Inicjatyw;
Towarzystwo Przyjaciół Dzieci;
Stowarzyszenie Zastępczego Rodzicielstwa;
Fundacja „Robinson Crusoe”;
Ogólnopolskie Stowarzyszenie Asystentów Rodziny;
Stowarzyszenie Na Rzecz Rodziny i Zastępczego Rodzicielstwa „Nowy Dom”;
Fundacja „Rodzina Plus”;
Fundacja „Leyla Ummi”;
Stowarzyszenie Rodzin Zastępczych „Jestem”;
Fundacja „Mali i Duzi”;
Fundacja „Ukochani”;
Fundacja „SI-GAJA”;
Fundacja „Przystanek Rodzina”;
Gdańska Fundacja Innowacji Społecznej;
Ogólnopolskie Stowarzyszenie Placówek Opiekuńczo- Wychowawczych „Dla naszych dzieci”;
Ogólnopolskie Stowarzyszenie Powiatowych i Miejskich Ośrodków Pomocy Rodzinie „CENTRUM”;
Stowarzyszenie Dzieciom i Młodzieży „WĘDKA” im. Każdego Człowieka;
Mazowiecka Fundacja Rodzin Zastępczych;
Stowarzyszenie „Chaber”;
Stowarzyszenie Rodzin Zastępczych „Dobra Rodzina”;
Fundacja „DOBROdzieje Się”;
Fundacja „EY”;
Fundacja „Wielkie Serce”;
Fundacja „Szczęśliwe jutro”;
Fundacja „Po Drugie”;
Fundacja „Dobrostka”;

oraz do związków zawodowych zrzeszających rodziny zastępcze i pracowników systemu pomocy społecznej:
Organizacja Międzyzakładowa NSZZ Solidarność zawodowych rodzin zastępczych i rodzinnych domów dziecka;
Ogólnopolski Związek Zawodowy Rodzin Zastępczych;
Polska Federacja Związkowa Pracowników Socjalnych i Pomocy Społecznej.

Projekt ustawy przekazany zostanie także do Rzecznika Praw Dziecka i Rzecznika Praw Obywatelskich.

Projekt zostanie przekazany do zaopiniowania Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Terytorialnego na podstawie art. 8 ustawy z dnia 6 maja 2005 r. o Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Terytorialnego oraz o przedstawicielach Rzeczypospolitej Polskiej w Komitecie Regionów Unii Europejskiej (Dz. U. z 2024 r. poz. 949).

6. Wpływ na sektor finansów publicznych

(ceny stałe z r.)	Skutki w okresie 10 lat od wejścia w życie zmian [mln zł]											
	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035	2036	Suma
Dochody	134,5	201,9	99,7	73,8	32,2	30,6	24,6	24,0	16,9	15,5	8,5	662,3
budżet państwa (PIT)	0,4	0,9	0,9	0,3	-0,2	-0,5	-0,6	-0,8	-1,0	-1,3	-1,5	-3,4
JST (PIT)	2,4	5,3	5,2	1,8	-1,4	-2,6	-3,6	-4,7	-5,9	-7,2	-8,4	-19,1
JST (program)	99,0	138,3	35,1	23,5	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	295,9
FUS	24,5	42,9	43,8	36,1	25,4	25,1	21,6	22,0	17,8	17,8	13,7	290,7
FP	0,8	1,5	1,5	1,2	0,9	0,9	0,7	0,8	0,6	0,6	0,5	10,0
FS	1,2	2,1	2,2	1,8	1,3	1,2	1,1	1,1	0,9	0,9	0,7	14,5
NFZ	6,2	10,9	11,1	9,1	6,4	6,4	5,5	5,6	4,5	4,5	3,5	73,7
Wydatki ogółem	203,6	286,6	80,9	56,6	-69,5	-56,0	-134,5	-120,0	-207,1	-196,2	-289,4	-445,0
budżet państwa (w limitach)	1,2	1,2	1,2	1,2	1,2	1,2	1,2	1,2	1,2	1,2	1,2	13,2
budżet państwa (MRPiPS)	1,0	1,5	1,5	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	4,0
budżet państwa (program)	99,0	138,3	35,1	23,5	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	295,9
JST	101,4	143,6	40,6	29,4	-73,2	-59,7	-138,2	-123,7	-210,8	-199,9	-293,1	-783,6
FP (w limitach KFS)	1,0	2,0	2,5	2,5	2,5	2,5	2,5	2,5	2,5	2,5	2,5	25,5
Razem	-69,1	-84,7	18,9	17,2	101,7	86,6	159,1	144,0	224,0	211,7	297,9	1 107,4
budżet państwa (w limitach)	-1,2	-1,2	-1,2	-1,2	-1,2	-1,2	-1,2	-1,2	-1,2	-1,2	-1,2	-13,2
budżet państwa	-99,6	-138,9	-35,7	23,2	-0,2	-0,5	-0,6	-0,8	-1,0	-1,3	-1,5	-303,3
JST	0,0	0,0	-0,3	-4,1	71,8	57,1	134,6	119,0	204,8	192,8	284,8	1 060,5
FUS	24,5	42,9	43,8	36,1	25,4	25,1	21,6	22,0	17,8	17,8	13,7	290,7
FP (w limitach KFS)	-1,0	-2,0	-2,5	-2,5	-2,5	-2,5	-2,5	-2,5	-2,5	-2,5	-2,5	-25,5
FP	0,8	1,5	1,5	1,2	0,9	0,9	0,7	0,8	0,6	0,6	0,5	9,9
FS	1,2	2,1	2,2	1,8	1,3	1,2	1,1	1,1	0,9	0,9	0,7	14,4
NFZ	6,2	10,9	11,1	9,1	6,4	6,4	5,5	5,6	4,5	4,5	3,5	73,7

Źródła finansowania

Źródła finansowania: Budżety JST, budżet państwa, Fundusz Pracy (Krajowy Fundusz Szkoleniowy).

Wynikające z nowelizacji wydatki budżetu państwa obejmują następujące części budżetowe:

- wydatki związane z nagrodą MRPiPS w zakresie pracy z rodziną, pieczy zastępczej i adopcji, w kwocie 200.000 zł rocznie – finansowane ze środków budżetu państwa zabezpieczonych na ten cel w rezerwie celowej: część 83, poz. 44 poprzez zwiększenie wydatków w trakcie roku w części 63 (w ramach limitu wydatków MRPiPS);
- wydatki związane z przyznaniem uprawnień wynikających z Karty Dużej Rodziny wszystkim rodzinom zastępczym, w kwocie 950.000 zł finansowane ze środków budżetu państwa zabezpieczone na ten cel w rezerwie celowej: część 83, poz 15, poprzez zwiększenie wydatków w trakcie roku w części 63 (w ramach limitu wydatków MRPiPS).

Wydatki związane z nagrodą Ministra oraz Kartą Dużej Rodziny będą ponoszone w ramach przyznanych limitów wydatków i nie będą podstawą do ubiegania się o dodatkowe środki z

	budżetu państwa. 3) Dodatkowe wydatki z budżetu państwa związane ze zmianami w systemach teleinformatycznych, wspierających realizację zadań związanych z pieczą zastępczą w kwocie 4,0 mln zł, ponoszone będą w latach 2026-2028. Wynikają one z konieczności wprowadzenia zmian w funkcjonalności systemu, wynikających z nowelizacji ustawy poprzez zwiększenie limitu wydatków w części 63, 4) W związku z koniecznością poniesienia przez samorządy dodatkowych kosztów wdrożenia reformy systemu pieczy i wspierania rodziny, przewidziano realizację programu resortowego MRPiPS (w oparciu o zmodyfikowany w wyniku nowelizacji art. 187 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej). Celem programu będzie skompensowanie samorządom kosztów transformacji pieczy zastępczej w okresie pierwszych trzech lat wdrażania tj. 2026-2029. Proponowana łączna kwota przeznaczona na ten cel wynosi 295,9 mln zł, jej pokrycie nastąpi poprzez zwiększenie limitu wydatków w części 83. 5) Łącznie dodatkowe wydatki z budżetu państwa związane z kosztami nowelizacji w latach 2026-2029 wynoszą 299,9 mln zł. 6) Wydatki Funduszu Pracy (Krajowego Funduszu Szkoleniowego) w ramach planu KFS bez zwiększania środków na ten cel. Przyznanie powiatom/organizatorom rodzinnej pieczy zastępczej uprawnienia do korzystania z niego na potrzeby szkolenia rodzin zastępczych nie wiąże się z dodatkowymi wydatkami. Wydatki KFS będą ponoszone w ramach przyznanych limitów. Nowelizacja zwiększa natomiast liczbę potencjalnych beneficjentów, którzy mogą się ubiegać o te środki. W przypadku przyznania dzieciom umieszczonym w pieczy zastępczej oraz dzieciom przysposobionym (poza adopcjami wewnątrzrodzinnymi) uprawnienia do korzystania ze świadczeń publicznej opieki zdrowotnej poza kolejnością, nie wiąże się to z dodatkowymi wydatkami NFZ. Zmianie ulega wyłącznie kolejność udzielania świadczeń. Przygotowane na potrzeby nowelizacji kalkulacje przewidują wzrost poziomu deinstytucjonalizacji (udziału pieczy rodzinnej w wolumenie pieczy zastępczej): 2026: 0,17% 2027: 0,80% 2028: 1,43% 2029: 2,04% Wskaźnik w roku 2030 wzrósłby o 2,67% co skutkować będzie znacznie niższymi kosztami ponoszonymi przez powiaty i gminy, w stosunku do wariantu zerowego zakładającego konieczność realizacji zadania przez tworzenie miejsc zarówno w pieczy rodzinnej jak i instytucjonalnej. Przeprowadzone analizy wskazują, że po czterech latach wdrażania zmian, które będą skutkowały koniecznością dodatkowych wydatków sektora samorządowego, w czwartym roku po nowelizacji (2030) saldo zmian będzie dodatnie. Samorządy będą ponosiły w kolejnych latach niższe koszty, niż gdyby to miało miejsce bez realizacji reformy. W pierwszych latach wdrażania zapisanych w nowelizacji rozwiązań, ich implementacja będzie się wiązała z dodatkowymi kosztami dla sektora samorządowego. Zmiana sposobu realizacji zadań, podniesienie standardów, zwiększenie zachęt dla rodzicielstwa zastępczego to koszty transformacji, które będą miały wpływ na budżety JST. Dlatego, w celu powodzenia reformy niezbędne jest dofinansowanie 4-letniego resortowego programu transformacji pieczy zastępczej, kompensującego w okresie przejściowym dodatkowe wydatki wynikające z koniecznych do poniesienia kosztów nowych zadań i/lub zmiany sposobu realizacji dotychczasowych zadań, na rzecz znaczącej poprawy warunków funkcjonowania pieczy rodzinnej. Finansowanie takiego programu w kwocie łącznej 295,9 mln zł powinno nastąpić z części 83.
Dodatkowe informacje, w tym wskazanie źródeł danych i przyjętych do obliczeń założeń	Wykorzystane do wyliczeń dane dotyczące aktualnej sytuacji w zakresie pracy z rodziną, pieczy zastępczej oraz adopcji zostały pozyskane ze sprawozdań Wspierania Rodziny i System Pieczy Zastępczej, składanych do MRPiPS przez jednostki samorządu terytorialnego, sprawozdań z realizacji programu Asystent Rodziny oraz Centralnego Rejestru Pieczy Zastępczej, Informacje Ogólnopolskiego Stowarzyszenia Asystentów Rodziny (OSAR). Proponowane w nowelizacji rozwiązania mają wpływ na finanse sektora publicznego. W największym stopniu konsekwencje finansowe dotkną samorządy. Należy jednak zwrócić uwagę, że sektor pracy z rodziną, pieczy zastępczej oraz adopcji cechuje się ogromną potencjalną rezerwą związaną z deinstytucjonalizacją. Cechą systemu zabezpieczenie społecznego jest bowiem sytuacja, w której rozwiązania właściwsze merytorycznie i skuteczniejsze, są zarazem mniej kosztowne. W przypadku zakresu objętego nowelizacją dotyczy to w szczególności następujących elementów systemu:

- 2 Profilaktyka – praca z rodziną w kryzysie jest wielokrotnie tańsza, niż sytuacja w której zaniechanie działań na szczeblu gminy prowadzi do umieszczenia dzieci w pieczy zastępczej. Roczny koszt zatrudnienia asystenta rodziny wynosi ok. 100.000 zł. Koszt pobytu dziecka w pieczy zastępczej to kwota od 23.283 zł (piecza rodzinna) do 110.828 zł (piecza instytucjonalna). Średni koszt roczny ponoszony przez samorządy na jedno dziecko to 63.762 zł. Oznacza to, że praca asystenta, który w ciągu roku doprowadzi do ustabilizowania sytuacji wychowawczej w rodzinie z dwójką dzieci, niesie niewątpliwe korzyści dla rodziny i dzieci, ale również oznacza dodatnie saldo dla sektora finansów publicznych. W przypadku większej efektywności pracy asystenta – istnieje wiele takich przykładów¹, oszczędności są jeszcze większe. Zgodnie z przepisami UWRiSPZ (art. 15, ust 4) asystent może mieć pod swoją opieką do 15 rodzin, co daje potencjał na jeszcze większe oszczędności w systemie. Wprowadzane nowelizacją mechanizmy finansowe, motywujące gminy do pracy z rodziną, poprawa warunków pracy asystentów, zmiana zakresu ich obowiązków w celu koncentracji na wspieraniu rodzin w kryzysie, wprowadzenie możliwości asystentów powrotowych zatrudnianych przez powiat, jest potencjałem do ograniczenia liczby dzieci trafiających do pieczy zastępczej oraz zwiększenia poziomu reintegracji – powrotu dzieci z pieczy do rodzin biologicznych.
- 2 Rodziny spokrewnione – w przypadku konieczności umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej priorytetem jest poszukiwanie dla niego rodziny spokrewnionej. Taki mechanizm jest zapisany w przepisach ustawowych (UWRiSPZ, kodeks rodzinny i opiekuńczy), natomiast jego realizacja napotyka na bariery. Wprowadzenie obowiązku współpracy gmin w poszukiwaniu rodzin spokrewnionych, zwiększenie świadczeń dla rodzin spokrewnionych, wprowadzenie przywilejów wynikających z Karty Dużej Rodziny, także dla rodzin spokrewnionych, wprowadzenie fakultatywnego świadczenia – możliwości wsparcia rodzin spokrewnionych przez gminy, stanowią czynniki, które będą zwiększać liczbę rodzin spokrewnionych w systemie pieczy zastępczej. Koszt pobytu dziecka w rodzinie spokrewnionej jest najniższy ze wszystkich form pieczy i wynosi obecnie 12.563 zł rocznie, w porównaniu do kosztu pobytu dziecka w placówce: 105.289 zł rocznie.
- 2 Wzmocnienie pozostałych form pieczy rodzinnej – piecza rodzinna jest najlepszą formą zapewnienia opieki dzieciom w kontekście ich dobra, możliwości rozwoju i budowania więzi. Obecnie w rodzinach zastępczych innych niż spokrewnione (niezawodowych oraz zawodowych) przebywa 30.177 dzieci. Zwiększenie atrakcyjności zawodowego rodzicielstwa zastępczego oraz powołanie nowego typu organizatora rodzinnej pieczy zastępczej przełoży się na wzrost liczby miejsc w rodzinnych formach pieczy, co jest rozwiązaniem zdecydowanie efektywniejszym finansowo niż umieszczanie dzieci w placówkach opiekuńczo-wychowawczych. Zwiększone koszty wynikające z podwyżki wynagrodzeń, dodatków dla rodzin zastępczych oraz waloryzacji świadczeń i wynagrodzeń, są kompensowane przez przyrost liczby miejsc w rodzinnej pieczy zastępczej. Założono, iż w wyniku wprowadzonych zmian założono wzrost liczby miejsc w rodzinach zastępczych o 300 w pierwszym roku, co będzie skutkiem tworzenia nowych rodzin przez organizacje pozarządowe oraz zwiększenia limitu liczby dzieci w rodzinach zawodowych z 3 do 4 oraz po 200 miejsc w kolejnych czterech latach. Ponadto założono przekształcenia 10 rodzin zastępczych rocznie w rodzinne domy dziecka, co również skutkuje zwiększeniem liczby miejsc. Skutkiem finansowych likwidacji interwencyjnych ośrodków preadopcyjnych będzie ograniczenie udziału w systemie najkosztowniejszej formy (142.263 zł rocznie za jedno dziecko). Wzrost wynagrodzeń i świadczeń w rodzinach zastępczych przekłada się na wzrost kosztów jednostkowych pobytu w nich dziecka. W rodzinie zastępczej niezawodowej: z 19.920 zł na 21.600 zł rocznie, w rodzinie zastępczej zawodowej: z 55.248 zł na 62.824 zł rocznie, w rodzinnym domu dziecka: z 43.347 zł na 48.500 zł rocznie. W kolejnych latach kwoty te będą nominalnie rosły z powodu zwiększania dodatku stażowego i waloryzacji. Natomiast ich wzrost zostanie z naddatkiem skompensowany opisywanym wyżej wzrostem liczby miejsc w rodzinnej pieczy zastępczej i wynikającymi z tego oszczędnościami w stosunku do pobytu dzieci w placówkach (110.196 zł rocznie na dziecko).
- 2 Usamodzielnienia – obecne świadczenie na kontynuowanie nauki w kwocie 759 zł, dużej części wychowanków pieczy zastępczej nie daje realnej możliwości usamodzielnienia, gdyż nie wystarcza nawet zabezpieczenia miejsca do zamieszkania (wynajęcie pokoju). Podejmują więc oni racjonalną ekonomicznie decyzję o jak najdłuższym pobycie w pieczy zastępczej, generując bardzo wysokie koszty. Wzrost świadczenia na kontynuowanie nauki do 1.300 zł będzie skutkował wzrostem liczby wychowanków, którzy zdecydują się

¹ Miller A, Łangowska. K; Analiza kontekstowa wskaźników projektu „Rodzina bliżej siebie” i jego ewolucji na przestrzeni sześciu lat realizacji.

opuścić pieczę zastępczą - zarówno rodzinną, jak i instytucjonalną co będzie skutkowało spadkiem liczby osób w pieczy. Zamiast ponosić całkowity koszt pobytu dziecka w rodzinie zastępczej lub placówce, powiaty poniosą tylko koszt podwyższonego do 1.300 zł świadczenia. Przyjęto 4% spadek liczby osób dorosłych przebywających w pieczy zastępczej, tj. o 52 osoby z placówek oraz 395 dzieci z rodzin zastępczych. Zwolnione miejsca przyczyniać się będą zarówno do rozwiązania kryzysu nieumieszczeń, jak i do ograniczenia kosztów ponoszonych przez samorządy.

Opisane wyżej rozwiązania, w pierwszych latach funkcjonowania reformy przyczyniają się do wzrostu wydatków po stronie samorządów. Największe koszty, które samorządy poniosą w wyniku wdrożenia przepisów nowelizujących i wynikające z nich oszczędności zostały oszacowane na podstawie następujących założeń:

1. Liczbę dzieci w pieczy zastępczej oraz w poszczególnych formach pieczy rodzinnej i instytucjonalnej określono na podstawie sprawozdań rzeczowo-finansowych z wykonywania zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej. Ponadto stan na 31.12.2024 został skorygowany o liczbę 1 800 dzieci, wobec których sądy wydały postanowienia o skierowaniu ich do pieczy zastępczej, zaś powiaty nie wykonały postanowień z powodu braku miejsc. W wariantie zerowym przyjęto, że dzieci te będą umieszczane w pieczy w ciągu 4 lat (2025–2028).
2. Zgodnie z trendem z ostatnich lat przyjęto, że przyrost liczby dzieci w pieczy zastępczej będzie ulegał spowolnieniu. 2023 – wzrost o 3,6%, 2024 – wzrost o 2,4%. W kolejnych latach wzrosty określono na: 2%; 1,6%, 0,8%, 0,4%. Od roku 2030 założono w wariantie bazowym ustabilizowanie liczby dzieci w pieczy.
3. Zgodnie z deklaracjami powiatów o braku chętnych na rodziny zastępcze przyjęto degresywny przyrost miejsc w pieczy rodzinnej w kolejnych latach. W 2024 wyniósł on 1698 miejsc. W następnych latach przyjęto: 1 200, 1 000, 800, 600, 400.
4. Przyjęto założenie, że zwiększająca się liczba dzieci jest zabezpieczana w poszczególnych formach pieczy w proporcji analogicznej do przyrostu miejsc w roku 2024, tj: 7% miejsc w POW, 35% rodziny zastępcze spokrewnione, 16% rodziny niezawodowe, 12% rodziny zawodowe, 19% rodzinne domy dziecka.
5. W związku ze stałym naciskiem powiatów na tworzenie przez samorządy województwa IOPów i RPOTów, w wariantie bazowym liczby tych placówek na poziomie 1 placówki każdego typu rocznie.
6. Koszty pobytu w pieczy w wariantie bazowym przyjęto na podstawie kosztów sprawozdawanych przez powiaty za drugie półrocze 2024. Są one waloryzowane co dwa lata dla pieczy rodzinnej (po przekroczeniu inflacji 5% – zgodnie z obecnie obowiązującymi przepisami), zaś w pieczy instytucjonalnej w ujęciu rocznym.
7. Liczba dzieci w placówkach opiekuńczo-wychowawczych jest wyliczona jako dopełnienie umieszczeń dzieci, dla których nie znalazły się możliwości umieszczenia w innych formach pieczy zastępczej.
8. Przyjęto, że zmotywowanie gmin oraz poprawa warunków zatrudnienia pozostałych asystentów, zwiększy ich wydajność pracy, zmniejszając dopływ dzieci do pieczy o 240 dzieci na rok, co przekłada się na spadek liczby dzieci o 0,3% rocznie.
9. Z pozyskanych przez MRPiPS informacji wynika, że dla większości asystentów rodziny zatrudnionych na umowy cywilno-prawne jest to ich podstawowa praca, co oznacza, że gmina płaci składki ubezpieczeniowe. Przyjęto, że konsekwencje finansowe dotyczące dodatkowej składki będą dotyczyły 20% asystentów zatrudnionych na ekwiwalent 0,5 etatu, dla których asystentura jest obecnie ich pracą dodatkową. Dla tych osób gminy poniosą dodatkowy koszt składek na ubezpieczenia społeczne i innych kosztów związanych z etatem.
10. Z racji funkcjonującego i kontynuowanego programu rządowego, dofinansowującego koszt dodatku terenowego dla asystentów rodziny, przyjęto, że skutki finansowe obciążające samorządy wynoszą 50% z 400 zł dodatku – część niepokrywaną ze środków Funduszu Pracy, w ramach Programu Asystent Rodziny.
11. Skutki zatrudnienia przez powiaty koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej, uwzględniają wzrost w kolejnych latach liczby rodzin zastępczych.
12. Kalkulacja kosztów zatrudnienia opiekunów usamodzielnienia dla wychowanków pieczy instytucjonalnej uwzględnia wzrost liczby wychowanków wynikający z wcześniejszego o 2 lata rozpoczęcia procesu usamodzielniania.
13. Przyjęto, że na skutek poprawy warunków funkcjonowania rodzin zastępczych spokrewnionych – zwiększenie motywacji finansowej gmin do poszukiwania rodzin zastępczych spokrewnionych, poprawa warunków ich działania (wyższe świadczenie, dodatkowe świadczenie od gminy, KDR) będzie skutkować zwiększaniem się liczby

dzieci w tej formie pieczy. Przyjęto stopniowy wzrost na poziomie 100 dzieci rocznie, zwiększających liczbę w tej formie pieczy do 500 w 2030 roku.

14. Założono, że znacząca poprawa warunków finansowych oraz działalność pozarządowych organizatorów pieczy zastępczej skutkować będzie zwiększeniem liczby dzieci w pieczy rodzinnej. Trend ten poprawi możliwość umieszczenia w rodzinie zawodowej do 4 dzieci. Ponieważ naturalnym zasobem do tworzenia rodzin zawodowych i RDD są rodziny niezawodowe, przyjęto, że ich liczba się nie zmieni. Dopływ osób pełniących tę funkcję, zostanie zrównoważony odpływem do zawodowych form pieczy rodzinnej. Dlatego przyjęto minimalny wzrost – 20 miejsc rocznie do roku 2030. Wzrost w pieczy rodzinnej zawodowej założony jest na poziomie przyrostu 300 miejsc w pierwszym roku, a następnie 200 w kolejnych przez 4 lata. Ponadto założono powstawanie 10 dodatkowych RDD rocznie do roku 2030.
15. Wzrost kosztów pobytu w pieczy rodzinnej, będący skutkiem nowelizacji wyliczono poprzez uwzględnienie wzrostu świadczenia dla rodzin spokrewnionych oraz rozłożenie kosztów wzrostu wynagrodzeń na dziecko w RZZ i RDD, według obecnych wskaźników dotyczących liczby dzieci w tych formach pieczy.
16. Zgodnie z zapisami nowelizacji przyjęto zmniejszenie do zera miejsc w IOP w roku 2027. W związku z dowartościowaniem specjalistycznych rodzin zastępczych, przyjęto nieznaczny spadek (o 100) liczby dzieci umieszczonych w RPOT.
17. Przyjęto, że znaczący wzrost świadczenia na kontynuowanie nauki dla dorosłych wychowanków pieczy zaszkutkuje, decyzją 4% z nich o wyjściu z placówek i rodzin zastępczych. Oznacza to zmniejszenie liczby dorosłej młodzieży kontynuującej pobyt w pieczy o 52 z 1304 wychowanków POW oraz 395 z 9 871 wychowanków rodzin zastępczych.
18. Zmiana zasad partycypacji gmin, w kosztach pobytu dzieci w pieczy zastępczej została w nowelizacji zaprogramowana w sposób neutralny budżetowo. Przepływy z budżetów gmin do budżetów powiatów ziemskich nie zmieniają się w stosunku do stanu sprzed nowelizacji.

Szacunkowe wydatki JST na pieczę zastępczą w wariantcie zerowym (brak reformy) oraz w wyniku wdrożenia nowelizacji pokazuje tabela:

rok	Wydatki JST (wariant zerowy) [mln zł]	Wydatki JST (nowelizacja) [mln zł]
2026	3861,5	3962,9
2027	4037,0	4180,6
2028	4279,0	4319,6
2029	4352,5	4381,9
2030	4502,2	4429,0
2031	4571,2	4511,5
2032	4733,1	4594,8
2033	4805,6	4681,9
2034	4975,7	4764,9
2035	5052,0	4852,1
2036	5230,8	4937,7

W zakresie pracy z rodziną, zwiększenie kosztów zatrudnienia asystentów rodziny wynikające z zatrudnienia ich na podstawie stosunku pracy, dodatków terenowych, zwrotu kosztów dojazdów, dodatkowych urlopów. Oszczędności w systemie wynikają przede wszystkim ze zmian w zasadach partycypacji gmin w kosztach pieczy zastępczej. W myśl nowych zasady gminy/ośrodki pomocy społecznej uzyskują istotną motywację finansową do prowadzenia pracy z rodzinami. Na Oszczędności z tego tytułu oszacowano na 240 skierowań mniej (oznacza to jedno dziecko mniej skierowane do pieczy zastępczej na 10 gmin).

rok	dodatkowe koszty [mln zł]	oszczędności [mln zł]	saldo [mln zł]
2026	19,3	28,9	- 9,7
2027	44,5	60,6	- 16,2
2028	47,1	94,6	- 47,5
2029	48,2	129,7	- 81,5

W zakresie rodzin zastępczych, czynnikami zwiększającymi koszty są wyższe wynagrodzenia rodzin zastępczych, dodatki stażowe, zmiany zasad wynagradzania koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej, wzrost świadczeń dla rodzin spokrewnionych, pomoc prawna dla rodzin zastępczych oraz Karta Dużej Rodziny dla rodzin zastępczych. Oszczędności, które powstaną z tego tytułu to wzrost liczby dzieci w rodzinach spokrewnionych (założono wzrost o 100 dzieci

rocznie, co stanowi minimalny przyrost wobec ponad 30 tys. dzieci przebywających w tej formie pieczy obecnie). Ponadto założono wzrost liczby dzieci w pieczy rodzinnej, dzięki wprowadzeniu możliwości umieszczania w rodzinach zawodowych 4 dzieci (obecnie 3) oraz rozpoczęcia funkcjonowania pozarządowych organizatorów rodzinnej pieczy zastępczej, którzy będą tworzyli nowe miejsca w pieczy rodzinnej – przyczyniając się do oszczędności wynikających z ograniczenia presji na kilkukrotnie droższą pieczę instytucjonalną.

rok	dodatkowe koszty [mln zł]	oszczędności [mln]	saldo [mln]
2026	185,8	86,5	99,2
2027	238,1	104,2	133,8
2028	243,4	182,1	61,4
2029	263,0	183,6	79,4

W zakresie usamodzielnień, kosztami po stronie powiatów jest zatrudnienie i szkolenia opiekunów usamodzielnień oraz koszty podwyższonego świadczenia na kontynuowanie nauki dla wychowanków pieczy zastępczej. Oszczędności wynikają z mechanizmów zachęcających dorosłych wychowanków pieczy do opuszczenia pieczy zastępczej, poprzez tworzenie im lepszych warunków samodzielności. Przyjęto, że w wyniku wdrożenia tych rozwiązań pieczę zastępczą opuści 4% dorosłych wychowanków, co ograniczy koszty ponoszone przez samorządy na ich utrzymanie.

rok	dodatkowe koszty [mln zł]	oszczędności [mln]	saldo [mln]
2026	25,4	13,5	11,9
2027	39,8	13,9	25,9
2028	41,0	14,3	26,8
2029	46,1	14,6	31,4

W rezultacie wynikające z nowelizacji dodatkowe, wobec wariantu zerowego, koszty wyniosą w kolejnych latach:

2026: 101,4 mln zł
 2027: 143,6 mln zł
 2028: 40,6 mln zł
 2029: 29,4 mln zł

Prognozy wydatków i oszczędności dla kolejnych lat znajdują się w załączniku. W roku 2030 i kolejnych saldo zmian jest dla samorządów dodatnie w stosunku do wariantu zerowego. Dodatkowe wydatki zostaną skompensowane oszczędnościami, które powstaną w systemie dzięki wprowadzanym zmianom. W kolejnych latach wydatki związane ze wspieraniem rodziny i systemem pieczy zastępczej będą finansowane z budżetów JST bez wsparcia z budżetu państwa.

Analiza ponoszonych przez gminę i powiat kosztów oraz wynikających z nich oszczędności wskazuje, że w latach 2026-2029, Szacowane dodatkowe koszty rozłożą się po połowie pomiędzy gminy i powiaty.

Wzrost dochodów sektora finansów publicznych jest wynikiem elementów zawartych w projekcie regulacji:

1. zwiększenie minimalnych wynagrodzeń dla rodzin zastępczych zawodowych. Obecnie określone w obowiązujących przepisach wynagrodzenie minimalne dla rodzin zastępczych jest niższe niż określona w Rozporządzeniu RM płaca minimalna i wynosi ono 4.567,40 zł dla rodziny zastępczej i prowadzącego rodzinny dom dziecka. W wyniku zmian wynagrodzenia dla zawodowych form pieczy zastępczej mają wzrosnąć do poziomu: 6.160 zł dla rodziny zastępczej zawodowej oraz 6.160 zł dla rodziny zawodowej specjalistycznej, pogotowia rodzinnego oraz prowadzącego rodzinny dom dziecka. Ponadto w nowelizacji przewidziano wprowadzenie dla rodzin zastępczych zawodowych dodatku stażowego (analogicznie do zasad umów o pracę obowiązujących w sektorze publicznym). W celu ograniczenia skutków finansowych przyjęto, że dla rodzin o stażu dłuższym niż 5 lat, dodatek ten wyniesie 5%, a następnie będzie rósł co roku o 1%. Nowelizacja nie uwzględnia praw nabytych – rodziny zastępcze z dłuższym stażem, nie otrzymają dodatku adekwatnego do ich wysługi lat. Wartości wynagrodzeń będą też corocznie waloryzowane o poziom wzrostu cen towarów i usług podawany przez prezesa GUS. Powyższe przekłada się na wzrost PIT i składek na ubezpieczenie społeczne, a co za

	organizacje pozarządowe – III sektor	Projekt w istotnym stopniu wpływa pozytywnie na sytuację organizacji pozarządowych. Wynika to z uregulowania zasad zlecania organizacjom prowadzenia placówek opiekuńczo-wychowawczych i wyeliminowanie funkcjonującej obecnie praktyki przerzucania na NGO części kosztów prowadzenia tych placówek. Poszerzony został zakres zadań wynikających z UWRiSPZ, które jednostki samorządu terytorialnego mogą w oparciu o art. 190, zlecać podmiotom III sektora. Zwiększony zakres obejmuje możliwość organizowania i prowadzenia przez organizacje pozarządowe rodzin wspierających, rodzin zastępczych a także wspieranie przez NGO usamodzielnianych wychowanków pieczy zastępczej. Kluczową dla III sektora zmianą jest wprowadzenie możliwości funkcjonowania pozarządowego organizatora rodzinnej pieczy zastępczej, jako formuły realizowanej samoistnie, a nie na zlecenie powiatu. Rozwiązanie to daje grupie doświadczonych w pracy z rodzinami zastępczymi organizacji możliwość włączenia do systemu i szerszego zaangażowania posiadanych zasobów. Przewidziane w ustawie rozwiązania zapewnią finansowanie tej działalności przez powiaty, które w zamian uzyskają dodatkowe miejsca w rodzinnej pieczy zastępczej. Podniesie to poziom profesjonalizacji organizacji pozarządowych zajmujących się pieczą zastępczą oraz stworzy długofalową perspektywę ich osadzenia w systemie, jako istotnego partnera dla samorządów.		
	rodzina, obywatele oraz gospodarstwa domowe	Wejście w życie proponowanych przepisów będzie miało pozytywny wpływ na funkcjonowanie rodzin zastępczych – poprawę stabilności ich funkcjonowania, ułatwienie dostępu do usług publicznych, co przełoży się na poprawę dobrostanu dzieci znajdujących się w pieczy zastępczej. Nowelizacja, poprzez zwiększenie zachęt dla powstawania specjalistycznych rodzin zastępczych zwiększy liczbę miejsc w pieczy zastępczej dla dzieci z niepełnosprawnością, dzięki czemu ograniczone zostaną skierowani małoletnich do domów pomocy społecznej. Ponadto wpłynie na poprawę sytuacji młodych osób z poważnymi niepełnosprawnościami, które obecnie trafiają do domów pomocy społecznej. Dzięki zaproponowanym w nowelizacji rozwiązaniom, uzyskają możliwość dalszego funkcjonowania w rodzinach, w których się wychowali.		
	usamodzielniani wychowankowie pieczy zastępczej	Pakiet wprowadzanych nowelizacją rozwiązań dotyczących usamodzielnienia wychowanków pieczy zastępczej przyczyni się do zwiększenia efektywności procesu usamodzielnienia, a co za tym idzie do większej samodzielności młodych dorosłych osób wychodzących z pieczy zastępczej. Dzięki temu zmniejszy się liczba osób, które z powodu nieporadności życiowej stają się podopiecznymi pomocy społecznej, a ich dzieci nie trafią do pieczy zastępczej.		
Niemierzalne		Wejście w życie projektowanej regulacji może mieć pozytywny wpływ, na stabilizację systemu pieczy zastępczej, zrównoważenia popytu i podaży miejsc w pieczy, a także zwiększenie liczby dzieci wychowujących się w rodzinnych formach pieczy, co jest rozwiązaniem zdecydowanie lepszym dla rozwoju i dobrostanu dzieci i młodzieży.		
Dodatkowe informacje, w tym wskazanie źródeł danych i przyjętych do obliczeń założeń	Wykorzystane do wyliczeń dane dotyczące aktualnej sytuacji w zakresie pracy z rodziną, pieczy zastępczej oraz adopcji zostały pozyskane ze sprawozdań Wspieranie Rodziny i System Pieczy Zastępczej, składanych do MRPiPS przez jednostki samorządu terytorialnego, sprawozdań z realizacji programu Asystent Rodziny, Centralnego Rejestru Pieczy Zastępczej oraz danych Ogólnopolskiego Stowarzyszenia Asystentów Rodziny.			
8. Zmiana obciążeń regulacyjnych (w tym obowiązków informacyjnych) wynikających z projektu				
☐ nie dotyczy				
Wprowadzane są obciążenia poza bezwzględnie wymaganymi przez UE (szczegóły w odwróconej tabeli zgodności).	☐ tak ☐ nie ☒ nie dotyczy			

☒ zmniejszenie liczby dokumentów ☒ zmniejszenie liczby procedur ☐ skrócenie czasu na załatwienie sprawy ☐ inne:	☐ zwiększenie liczby dokumentów ☐ zwiększenie liczby procedur ☐ wydłużenie czasu na załatwienie sprawy ☐ inne:
Wprowadzane obciążenia są przystosowane do ich elektroniczności.	☐ tak ☐ nie ☒ nie dotyczy

Komentarz:

Wprowadzane zmiany uproszczą współpracę pomiędzy powiatami, które zgodnie z obowiązującymi przepisami UWRiSPZ są obecnie zobowiązane do podpisywania porozumień w każdej sytuacji gdy dzieci z jednego powiatu trafiają do rodzinnej pieczy zastępczej innego powiatu lub gdy powiat chce prowadzić lub zlecić prowadzenie placówki opiekuńczo-wychowawczej na terenie innego powiatu. W nowelizacji przewidziano odstąpienie od obligatoryjnych porozumień w tych sprawach. Biorąc pod uwagę powszechne dziś zjawisko umieszczania dzieci poza terenem powiatu zobowiązanego do zabezpieczenia dla niego miejsca w pieczy, rozwiązane to sposób istotny odciąży administrację powiatowych centrów pomocy rodzinie.

Ponadto w przypadku waloryzacji świadczeń przyznawanych usamodzielnianym wychowankom pieczy zastępczej, uproszczona została procedura wydawania decyzji administracyjnych, co dla powiatów oznacza znaczące zmniejszenie liczby wysyłanych do stron zawiadomień, dotyczących wydawania decyzji będących konsekwencją corocznej waloryzacji świadczeń.

W nowelizacji poszerzono również zakres możliwych do udzielenia pełnomocnictw do podejmowania określonych czynności przez organy jednostek samorządu terytorialnego, zwiększając w ten sposób elastyczność kształtowania struktur samorządowych i udzielania pełnomocnictw w ramach struktury jst.

Wprowadzenie uprawnienia do pozyskiwania zaświadczeń z KRK przez jednostki organizacyjne systemu w związku z koniecznością weryfikacji odpowiednio pracowników, kandydatów, rodzin zastępczych, pomocowych RDD, wspierających, opiekuńczych, adopcyjnych, wolontariuszy, osób do pomocy będzie znaczącym ułatwieniem dla osób, które są zaangażowane w ramach systemu, jednocześnie usprawni proces sprawdzający, za którego przeprowadzenie odpowiadają samorządy wszystkich szczebli.

9. Wpływ na rynek pracy

W nowelizacji ustawy przewidziano wyeliminowanie zatrudniania asystentów rodziny i koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej na podstawie umów cywilno-prawnych. W związku z powyższym bezpośrednim skutkiem nowelizacji będzie przejście obecnych asystentów rodziny zatrudnionych na umowy cywilno-prawne na umowy o pracę (527 osób). Wzrost zatrudnienia wystąpi także w przypadku koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej, z których niewielki odsetek jest obecnie zatrudniony na umowy cywilnoprawne. Bezpośrednim skutkiem zmiany warunków zatrudnienia pracowników systemu wspierania rodziny i pieczy zastępczej będzie większa atrakcyjność zatrudnienia, co przekłada się na uruchomienie potencjału osób, które do tej pory pracę w tym zakresie traktowały jako zatrudnienie dodatkowe. Ponadto poprawa warunków pracy zwiększa atrakcyjność tego typu zatrudnienia dla szerokiej rzeszy pracowników systemu zabezpieczenia społecznego. Relatywnie mała skala potrzeb związanych z dodatkowymi asystentami rodziny czy koordynatorami rodzinnej pieczy zastępczej nie rodzi ryzyk związanych z ich pozyskaniem. Ponadto należy zwrócić uwagę, że ewolucyjne ograniczanie roli pieczy instytucjonalnej będzie wiązało się z możliwością wykorzystania wysoko wykwalifikowanej kadry, która z łatwością może zaspokoić pojawiające się w systemie potrzeby związane z zatrudnieniem. Przykładem takiego procesu są znane z Polski (np. Fundacja „Gajusz” z Łodzi) doświadczenia przechodzenia kadry pieczy instytucjonalnej (IOP) do pieczy rodzinnej.

Ponadto stworzenie możliwości działania dla nowego typu podmiotu – pozarządowego organizatora pieczy zastępczej, będzie skutkowało zwiększeniem zatrudnienia w organizacjach pozarządowych lub przejście osób zatrudnionych obecnie na umowy cywilno-prawne na umowy o pracę. Szacowana skala wzrostu zatrudnienia w III sektorze to ok. 100 osób. Są to osoby, które obecnie znajdują się w zasobach kadrowych organizacji, jednak z powodu ograniczeń finansowych funkcjonują w oparciu o umowy cywilno-prawne. Systemowe włączenie organizacji pozarządowych w organizację pieczy zastępczej uruchomi środki na ich zatrudnienie, dzięki czemu wzrośnie potencjał kadrowy i poziom profesjonalizacji III sektora.

10. Wpływ na pozostałe obszary

☐ środowisko naturalne ☐ sytuacja i rozwój regionalny ☒ sądy powszechne, administracyjne lub wojskowe	☐ demografia ☐ mienie państwowe ☐ inne:	☐ informatyzacja ☒ zdrowie
---	--	--

Omówienie wpływu	Nowelizacja przewiduje niewielkie zmiany związane z przekazywaną sądom dokumentacją w procedurach postępowań związanych z adopcją i ustanawianiem pieczy zastępczej. Ponadto w uzgodnienie z Komisją Kodyfikacyjną Prawa Rodzinnego, ustalono wprowadzenie zmiany brzmienia art. 112¹ KRiO dotyczącej pieczy bieżącej oraz wykonywania władzy rodzicielskiej przez opiekunów zastępczych. Nowelizacja wprowadza również zmiany w KPC dotyczące procedury rozpatrywania wniosków o przysposobienia, mające na celu lepsze zabezpieczenie interesu dziecka. Dzięki rozszerzeniu katalogu osób uprawnionych do korzystania ze świadczeń opieki zdrowotnej poza kolejnością o dzieci umieszczone w pieczy zastępczej oraz o dzieci przysposobione (z wyłączeniem adopcji przez współmałżonka) grupa ta – borykająca się z poważnymi problemami zdrowotnymi i niepełnosprawnościami – zyska możliwość lepszego dostępu do publicznego systemu ochrony zdrowia
------------------	---

11. Planowane wykonanie przepisów aktu prawnego

Ustawa wejdzie 1 października 2026, z wyjątkiem: obowiązku zatrudniania asystentów rodziny przez gminy, który w związku z koniecznością naborów, szkoleń oraz zaplanowania środków w budżetach JST wejdzie w życie od 1.01.2027 oraz zmian w przepisach w zakresie likwidacji interwencyjnych ośrodków preadopcyjnych, które wejdą w życie z dniem 30 czerwca 2027 r.

12. W jaki sposób i kiedy nastąpi ewaluacja efektów projektu oraz jakie mierniki zostaną zastosowane?

Podstawowym elementem ewaluacji jest sytuacja w systemie pieczy zastępczej. Wskaźnikami, które są na bieżąco analizowane przez MRPiPS w odstępach półrocznych są:

- ❑ liczba dzieci trafiających do pieczy zastępczej na podstawie postanowień sądów,
- ❑ liczba reintegracji – powrotów dzieci do rodzin biologicznych,
- ❑ liczba dzieci przebywających w pieczy,
- ❑ liczba brakujących miejsc – skala zaległości powiatów w umieszczaniu dzieci skierowanych do pieczy postanowieniami sądu (analiza co miesiąc),
- ❑ wzrost liczby rodzinnych form pieczy zastępczej,
- ❑ wskaźnik deinstytucjonalizacji – odsetek dzieci umieszczonych w rodzinnych formach pieczy zastępczej w stosunku do całkowitej liczby dzieci w pieczy zastępczej.

W dłuższej 5-letniej perspektywie, istotnym elementem jakościowej ewaluacji systemu będzie analiza losów usamodzielnianych wychowanków pieczy zastępczej – skuteczność procesu usamodzielnień.

Zakładane wartości wskaźników – porównanie stanu obecnego oraz wartości w wyniku wdrożenia reformy

	Stan bazowy najważniejszych wskaźników systemu (31.12.2024)	Zakładane rezultaty (2031)	Zakładane rezultaty (2036)
Liczba nowych dzieci trafiająca do pieczy rocznie	1.827		
Skumulowany spadek napływu dzieci do pieczy	0	-1.440	-2.640
Liczba dzieci w pieczy zastępczej	79.530	82.343	81.079
Spadek liczby dzieci w pieczy w stosunku do wariantu zerowego	0	-1965	-2.965
W tym dzieci dla których brak miejsc w systemie	1.800	0	0
Liczba dzieci umieszczonych w pieczy instytucjonalnej	17.561	16.734	15.469
Liczba dzieci w pieczy rodzinnej	60.169	65.609	65.610
Wskaźnik deinstytucjonalizacji	75,6%	79,7%	80,9%

13. Załączniki (istotne dokumenty źródłowe, badania, analizy itp.)